



# Leidraad dienstverlating

## Voor militairen fase 3 - UGM oDER

De aanstelling van een medewerker bij Defensie eindigt bij het (eervol)ontslag. Het initiatief voor het ontslag van een medewerker ligt bij de medewerker of bij de organisatie. Door middel van deze leidraad lichten wij u uitgebreid voor.

# Inhoudsopgave

|                                                                             |    |
|-----------------------------------------------------------------------------|----|
| Inleiding.....                                                              | 3  |
| Inleveren defensiepas.....                                                  | 4  |
| Inleveren bruikleengoederen.....                                            | 5  |
| PGU/Bedrijfskleding.....                                                    | 6  |
| Exitinterview.....                                                          | 8  |
| Loonstrook en jaaropgave.....                                               | 9  |
| NS-Business Card.....                                                       | 10 |
| Arbeidsongeschiktheidsverzekering Loyalis (AOV).....                        | 11 |
| Verhuizing bij dienstverlating.....                                         | 12 |
| Getuigschrift.....                                                          | 13 |
| Het Veteranen Platform.....                                                 | 14 |
| Veteraan... en dan?.....                                                    | 15 |
| Postactief.....                                                             | 18 |
| Geneeskundige aspecten bij dienstverlating.....                             | 19 |
| Voorzieningen voor (gewezen) militairen.....                                | 21 |
| Ziektekostenverzekering.....                                                | 22 |
| Afscheidsregeling wegens leeftijdontslag militairen of (keuze)pensioen..... | 23 |
| Uitkering bij ziek uit dienst of ziek na ontslag.....                       | 24 |
| Leeftijdontslag militairen (LOM) met UGM-uitkering.....                     | 27 |
| Pensioengeldige diensttijd en het berekeningspercentage.....                | 31 |
| Het pensioengevend inkomen, laatstelijk genoten bezoldiging.....            | 33 |
| De UGM vanaf 01-01-2006.....                                                | 34 |
| Cumulatie van de UGM en neveninkomsten.....                                 | 35 |
| Vestiging in het buitenland met UGM, (keuze)pensioen of AOW.....            | 36 |
| Ouderdomspensioen militairen.....                                           | 40 |
| Algemene ouderdomswet (AOW).....                                            | 41 |
| AOW-gat compensatie.....                                                    | 42 |
| Uitkering bij overlijden.....                                               | 43 |
| Algemene nabestaandenwet.....                                               | 45 |
| Het nabestaanden- en wezenpensioen.....                                     | 48 |
| Materiële voorlichting bij UGM.....                                         | 51 |
| Immateriële voorlichting.....                                               | 52 |
| Dienstverlatingsconferentie.....                                            | 53 |
| De immateriële aspecten van ontslag.....                                    | 54 |
| Adressenlijst.....                                                          | 60 |
| Afkortingen.....                                                            | 67 |

## Inleiding

Voor u ligt de leidraad dienstverlating. Deze leidraad is met grote zorg tot stand gekomen maar toch moet ik u erop wijzen dat deze publicatie een algemeen voorlichtend karakter heeft en dat aan de inhoud als zodanig geen aanspraken kunnen worden verleend.

Het kan zijn dat enkele passages niet op u van toepassing zijn.

De uitvoering van de verschillende onderwerpen die in deze leidraad worden behandeld, berust bij de verantwoordelijke instanties van het Ministerie van Defensie en daarbuiten.

Alle hyperlinks verwijzen naar het **internet**. Daar waar wordt verwezen naar het **intranet** staat: '*link werkt alleen op het intranet van Defensie*'.

Volledigheidshalve dient te worden opgemerkt dat daar waar verwezen wordt naar '*hij*' en '*weduwnaar*', ook '*zij*' en '*weduwe*' kan worden gelezen. Dit geldt ook voor een geregistreerd partnerschap.

Daar waar '*ex-partner*' staat, kan ook '*ex-partners*' van toepassing zijn.

Daar waar '*Commandant*' staat, kan ook '*Hoofd Diensteenhed*' gelezen worden.

Mocht u op- of aanmerkingen hebben of u mist een bepaald onderwerp in de leidraad, laat het ons dan a.u.b. weten. Ons e-mailadres is [uitstroom@mindef.nl](mailto:uitstroom@mindef.nl)

Met vriendelijke groet,

Team Cluster Dienstverlating

Defensie Ondersteuningscommando

DienstenCentrum Human Resources

## **Inleveren defensiepas**

U levert uw defensiepas fysiek in bij de functionaris (kaartinnemer) die hiervoor is aangesteld. Dit is dezelfde functionaris die ook de defensiepas fysiek verstrekt bij uw eenheid.

## **Inleveren bruikleengoederen**

Zorg dat u alle bruikleengoederen heeft ingeleverd bij de instantie waar u ze op bruikleen heeft staan. Begin hier tijdig mee zodat eventuele vermissingen ook tijdig kunnen worden afgedaan.

## **PGU/Bedrijfskleding**

U gaat de dienst verlaten. Dit heeft tot gevolg dat er een aantal zaken geregeld moet worden waaronder het inleveren van kleding en uitrusting die tot uw persoonsgebonden uitrusting (PGU) behoren. Dit geldt ook wanneer u als burgermedewerker in het bezit bent van door Defensie verstrekte bedrijfskleding.

### **Wat gaat er nu gebeuren?**

Enkele weken voordat u daadwerkelijk de dienst verlaat krijgt u een e-mail vanuit het KPU-bedrijf, dat u uw PGU en mogelijke overige artikelen moet inleveren. Uw Aangewezen Functionaris (AF) controleert de ingenomen artikelen op aantal. Eventuele vermissingen dienen met een door uw commandant afgedaan rapport (VRA) afgedekt te zijn. Indien u alle artikelen heeft ingeleverd bij de AF tekent hij uw inleveropdracht af. U dient deze inleveropdracht als bewijs te bewaren.

Op de inleveropdracht staan alleen die artikelen die u daadwerkelijk moet inleveren. Bepaalde artikelen die niet op de inleveropdracht staan, komen als "Bewaarplicht" op uw kledinglijst voor de duur van 3 maanden. Na 3 maanden wordt de kledinglijst automatisch "geschoond", hetgeen betekent dat de bewaarplicht is komen te vervallen. Na deze 3 maanden kunnen artikelen van bewaarplicht omgezet zijn naar inleverartikelen. Indien dit het geval is zult u een inleveropdracht ontvangen voor deze specifieke artikelen. U kunt contact opnemen met uw AF om deze artikelen in te leveren. De AF zal uw inleveropdracht aftekenen.

Wanneer zeker is dat u de dienst verlaat en niet, om wat voor reden dan ook, terugkeert in dienst kunt u er voor kiezen de zgn. "Bewaarplichtartikelen" direct in te leveren met de artikelen die op de inleveropdracht staan (u ontvangt voor deze artikelen geen bewijs van inlevering).

Het direct inleveren van de "Bewaarplichtartikelen" is echter uw eigen verantwoording (het zou nl. kunnen zijn dat een "Bewaarplichtartikel" overgaat in een inleverartikel, die u dus dan al hebt ingeleverd maar geen bewijsvoering van hebt).

U wordt verzocht, in het kader van MVO (Maatschappelijk Verantwoordt Ondernemen), alle overige artikelen zoals ondergoed, die niet op "Bewaarplicht" of op de "Inleveropdracht" staan ook in te leveren. Tevens is het door de toenemende dreiging in de wereld noodzakelijk om ons veiligheidsbewustzijn op te schroeven. Het is niet wenselijk dat militaire kleding en uitrusting gebruikt wordt voor criminele of terroristische doeleinden. Om hier als Defensie gehoor aan te geven is het noodzakelijk dat we de gecontroleerde retourstroom uitbreiden naar alle gebruikte en niet-gebruikte militaire kleding en uitrusting. Ook wegens deze reden vragen wij u om alle, m.u.v. artikelen die op bewaarplicht staan, gebruikte en niet-gebruikte militaire kleding en uitrusting in te leveren bij uw AF.

Als het voor u niet mogelijk is om uw artikelen bij uw eigen AF in te leveren, mag u deze bij iedere willekeurige AF in Nederland inleveren. Zorg er dan wel voor dat u de inleveropdrachten bij u heeft. Deze AF controleert alsof het uw eigen AF is, neemt de goederen in en tekent uw inleveropdrachten af als bewijs dat u daadwerkelijk ingeleverd heeft.

### **Wat kunt u alvast doen in afwachting van uw inleveropdracht?**

U hoeft niet te wachten totdat de AF contact met u opneemt. U kunt ook zelf bij uw AF vragen wat u moet inleveren. U kunt aan de hand van deze lijst dus al op voorhand controleren welke artikelen u allemaal moet gaan inleveren. Het wordt aangeraden tijdig uw PGU pakketrechten te laten ontnemen door de AF van uw eenheid, zodat u ook op tijd uw inleveropdracht ontvangt. Hiermee weet u zeker wat de in te leveren artikelen zijn en welke er op "Bewaarplicht" komen te staan op uw kledinglijst.

### **Welke rechten heeft u als gewezen militair?**

De basis hiervoor is vastgelegd in de Regeling statusvoorrechten gewezen militairen. Het KPU-bedrijf

heeft daar de navolgende invulling aan gegeven: Wanneer u als militair aantoonbaar langer dan 15 jaar in dienst gezeten heeft en met (eervol) ontslag bent gegaan kunt u, nadat u de dienst verlaten heeft 'beperkt kooprecht' aanvragen voor een deel van de artikelen die tot uw zogenaamde 'DT-pakket' (of overeenkomstig tenue) hoorden. Dit vanwege het feit dat militairen na hun dienstverlating met regelmaat deelnemen aan activiteiten waar bijv. DT (of overeenkomstig tenue) voorgeschreven is.

Om dit 'beperkt kooprecht' te kunnen verkrijgen handelt u als volgt:

- U dient schriftelijk een verzoek in te dienen bij de Sectie Klantenservice van KPU.

In dit verzoek dient u tenminste de volgende gegevens te vermelden:

- Naam;
- Toenmalig registratienummer/Marinenummer/Werknemers-ID;
- E-mailadres;
- Huidig adres;
- Voormalig krijgsmachtdeel.

U dient bij dit verzoek de volgende documenten toe te voegen:

- Een kopie van de ontslagbeschikking;
- Een Staat van Dienst (deze dient u voor dienstverlating zelf via Selfservice uit te draaien) waaruit blijkt dat u 15 jaar of langer in dienst bent geweest.

Uw 'Staat van Dienst' draait u uit door naar [Selfservice](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie) te gaan. Klik op de app 'Staat van Dienst (rapport)' onder 'Dienstverband'.

Na ontvangst van deze gegevens krijgt u een maatneemformulier toegestuurd. Na invulling van het formulier dient dit te worden geretourneerd naar de Sectie Klantenservice van KPU. Nadat de gegevens zijn verwerkt ontvangt u een e-mail en een overzichtslijst waar de artikelen op vermeld staan waarvoor u kooprecht (pakketrecht) heeft. Tevens ontvangt u een e-mail met uw persoonlijke koopcode. Met het koopformulier en de persoonlijke koopcode kunt u kooporders indienen bij Sectie Klantenservice van KPU, voor die artikelen die zijn opgenomen in uw pakketrecht. Let op: U moet zelf voor deze artikelen betalen. Militairen b.d. die werkzaamheden en/of taken uitvoeren in opdracht van en/of bij aan de krijgsmacht gelieerde organisaties kunnen, onder bepaalde voorwaarden, toestemming krijgen om het GVT (of overeenkomstig tenue) te dragen.

## **Veteranentenu**

U kunt als postactieve veteraan alleen kleding bestellen via de website [Veteranenshop.nl](https://veteranenshop.nl).

Het assortiment kleding dat u hier kunt kopen is samengesteld en afgestemd met het Veteranenplatform en het Ministerie van Defensie. Het KPU-bedrijf is hierin geen partij.

## **Exitinterview**

Bij dienstverlating kunt u door een P&O Adviseur uitgenodigd worden voor een exitinterview. Met dit gesprek probeert de organisatie de redenen van uw vertrek goed in beeld te krijgen. Daarmee kunnen eventuele factoren die leiden tot ongewenst vertrek worden achterhaald en opgelost.

## Loonstrook en jaaropgave

Het is verstandig om, voordat u Defensie verlaat, in de Selfservice te controleren of uw privé e-mailadres nog actueel is. Zo stelt u zeker dat u ook na uw vertrek nog uw loonstrook en jaaropgave ontvangt.

U doet dit door naar [Selfservice](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie) te gaan. Ga naar tabblad 'Alle Apps'. Klik op de app 'Persoonlijke instellingen' in het blokje 'Informatie'. Vervolgens klikt u op 'Correspondentie' en 'wijzigen emailadressen'. Wijzig of voer het nieuwe e-mailadres in. Klik vervolgens op 'Opslaan'.

### **Let op!**

Vergeet u dan ook niet om bij 'Loonstrook/Jaaropgave' het 'vinkje' aan te zetten bij 'Privé'.

Mocht u na uw dienstverlating besluiten uw privé e-mailadres te wijzigen en heeft u uw jaaropgave van Defensie nog niet ontvangen, dan dient u contact op te nemen met het DC HR om alsnog de wijziging in het personeelssysteem te laten aanbrengen. U kunt het DC HR bereiken via telefoonnummer +31 (0)800 22 55 733, optie 3 in het keuzemenu of per e-mail: [dc-hr@mindef.nl](mailto:dc-hr@mindef.nl) (vermeld altijd uw naam en Werknemers-ID).

## **Uitruil kilometervergoeding (cafetariamodel)**

Het is mogelijk om bij Defensie gebruik te maken van de uitruil aanvullende kilometervergoeding (cafetariamodel Defensie). U doet dit door naar [Selfservice](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie) te gaan. Ga naar tabblad 'Alle Apps'. klik op de app 'Declaraties' in het blokje Salaris en Vergoedingen. Klik vervolgens op 'Toevoegen'. Daarna kiest u in de 'Hoofdcategorie' het item 'Cafetariamodel Defensie'. Indien u hieraan wilt deelnemen moet u dit wel tijdig (tenminste 4 weken voor ontslag) aanvragen.

### **Kan het cafetariamodel nadelig zijn?**

Aangezien de Regeling Cafetariamodel Defensie invloed heeft op de hoogte van uw bruto belastbaar inkomen kan dat nadelige gevolgen hebben voor eventuele sociale zekerheidsuitkeringen.

### **Let op!**

Raadpleeg voor meer informatie en de eventuele gevolgen de [Selfservice](#) in het tabblad 'Mijn Informatie' > 'Startpagina P&O', onder het kopje 'Salaris en Vergoedingen' het hoofdstuk 'Cafetariamodel Defensie'.

### **Let op!**

Wilt u aan het DC HR een vraag stellen, maak dan gebruik van de [Selfservice](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie).

De mogelijke materiële zaken die verrekend kunnen worden zijn onder andere:

- Restant aan verlof. Wordt uitbetaald met een maximum van 2 maal de jaartoekenning;
- Teveel opgenomen verlof zal door Defensie in rekening worden gebracht;
- Openstaande vorderingen;
- Bijvoorbeeld een genoten opleiding of ouderschapsverlof;
- Opgebouwd vakantie-uitkering;
- Opgebouwd eindejaarsuitkering;
- Bindingspremie;
- Proportionele diensttijdgratificatie (**Geldt niet bij ontslag op eigen verzoek**);
- Verroosteruren;
- Tijdsparen.

## NS-Business Card

### Wat moet ik doen bij ontslag, dienstverlating of pensioen

U dient uw abonnement te beëindigen via [Mijn NS Zakelijk](#) zakelijk en langs de kaartautomaat te gaan om uw abonnement van de kaart te verwijderen. Daarna dient u uw NS-Business Card binnen 2 weken retour te zenden aan het DC HR, t.a.v. OC/Groep buitenland.

### Bron

- [SelfService / Mijn informatie](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie)

## Arbeidsongeschiktheidsverzekering Loyalis (AOV)

Indien u gekozen heeft voor een arbeidsongeschiktheidsverzekering van [Loyalis](#) is de verrekening van de premie zichtbaar op uw loonstrook als 'Premie AOV'<sup>1</sup>.

### Wanneer eindigt de verzekering

De verzekering eindigt zodra de overeenkomst tussen Loyalis en Defensie om welke reden dan ook wordt beëindigd. In dat geval kunt u mogelijk de verzekering tegen individuele premie en voorwaarden voortzetten. U moet zich dan binnen vier weken na beëindiging van de overeenkomst met uw werkgever bij Loyalis melden.

### Verandert u van werkgever

Gaat u bij een andere werkgever werken die ook een collectieve of semi-collectieve overeenkomst met Loyalis heeft afgesloten?

- Dan kunt u de deelname voortzetten tegen de premie en voorwaarden die met uw nieuwe werkgever zijn afgesproken. U moet de verandering van werkgever wel binnen zes maanden na de beëindiging van uw vorige baan schriftelijk bij Loyalis melden.

Gaat u binnen zes maanden na de beëindiging van uw vorige baan bij een werkgever werken die geen overeenkomst met Loyalis heeft afgesloten?

- Dan kunt u de verzekering individueel voortzetten tegen individuele voorwaarden en een individuele premie. Voorwaarde is wel dat de Nederlandse wettelijke werknemersverzekeringen van toepassing zijn en blijven op uw nieuwe baan. U moet de verandering van werkgever wel binnen vier weken na aanvang van het nieuwe dienstverband schriftelijk bij Loyalis melden.

### Let op!

Sommige werkgevers hebben standaard een arbeidsongeschiktheidsverzekering in hun CAO zitten en bieden deze collectief aan.

Indien u ontslagen wordt waarbij dienst-, en/of arbeidsongeschiktheid de reden is neem dan z.s.m. contact op met Loyalis (voor de burgermedewerker geldt alleen arbeidsongeschiktheid).

Mogelijk komt u in aanmerking voor een uitkering van deze verzekering. Vergeet niet door te geven dat u ziek bent geworden! U kunt ook contact opnemen met de [klantenservice van Loyalis](#): +31 (0)45 579 6111.

Indien u een arbeidsongeschiktheidsverzekering bij een andere verzekeringsmaatschappij heeft afgesloten neem dan tijdig contact op voor mogelijke uitbetaling.

### Leeftijdontslag militairen (LOM) met UGM-uitkering

Twee jaar voordat de UGM-uitkering voor u in gaat, hebt u deze verzekering niet meer nodig. Is dat bij u het geval, dan kunt u uw verzekering beëindigen (i.v.m. geen verzekeraar belang). Aangezien Loyalis niet weet wanneer uw UGM-uitkering in gaat, ontvangt u jaarlijks hierover een brief.

Laat u de verzekering te lang doorlopen? Dan ontvangt u alleen de premie over het lopende kalenderjaar terug.

### Burgermedewerker met pensioen

De premiebetaling voor uw arbeidsongeschiktheidsverzekering stopt automatisch als u geen belang meer hebt bij de verzekering. Dat is vijf jaar voor u de AOW-leeftijd bereikt voor de dekking bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid. Bij de dekking voor volledige arbeidsongeschiktheid is dit twee jaar voor u de AOW-leeftijd bereikt.

---

<sup>1</sup> Benaming was vroeger IPAP

## Verhuizing bij dienstverlating

U bent geplaatst en woonachtig in het buitenland, op het moment dat u de dienst verlaat. U heeft dan mogelijk eenmalig recht op een tegemoetkoming in de verplaatsingskosten indien u terug naar Nederland verhuist. Dit is tevens van toepassing voor de militair die een ambts- of dienstwoning verlaat. In alle andere gevallen is een eventuele verhuizing voor uw eigen rekening.

### **Let op!**

Uw ontslaggrond is bepalend of u wel of niet in aanmerking komt voor een (gedeeltelijke) tegemoetkoming. U kunt dit terugvinden in de betreffende regelgeving [MP 33-400 serie 300 artikel 7, 8 en 9](#).

Voor nadere informatie kunt u terecht bij het DC HR. U kunt het DC HR bereiken via +31 (0)800 2255 733, opties 3. Vanuit het buitenland belt u +31 (0)70 414 3300. Het DC HR is bereikbaar op maandag tot en met donderdag van 08.00 uur tot 12.00 uur en van 12.30 uur tot 16.30 uur. Op vrijdag van 08.00 uur tot 12.00 uur.

U kunt uw vraag ook per e-mail stellen: [dc-hr@mindef.nl](mailto:dc-hr@mindef.nl) (vermeld altijd uw naam en Werknemers-ID).

### **Let op!**

Wilt u aan het DC HR een vraag stellen, maak dan gebruik van de [Selfservice](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie).

### **Bron**

- [Verplaatsingskostenbesluit Defensie: MP 33-400-300 Artikel 7, 8 en 9](#)

## Getuigschrift

Op uw verzoek kan er een getuigschrift worden verstrekt. Voorwaarde is dat u ten minste 1 jaar in werkelijke dienst bent geweest. U kunt zelf met uw leidinggevende overleggen welke periode dit getuigschrift beslaat.

*Noot: Bovenstaande betekent dat er geen getuigschrift wordt afgegeven als een aanstelling wordt beëindigd tijdens uw proeftijd.*

Het getuigschrift vermeldt ten minste:

- De begin- en einddatum van de dienstverhouding alsmede de arbeidsduur per week;
- De aard van de verrichte werkzaamheden van de in het getuigschrift meegenomen functie(s);
- De wijze waarop die werkzaamheden zijn verricht (alleen op verzoek van u);
- De grond waarop aan de medewerker ontslag is verleend (alleen op verzoek van u).

## Bron

- [Algemeen militair ambtenarenreglement MP 31-101-1210 Artikel 51](#)
- [Burgerlijk Wetboek Boek 7 artikel 656](#)

## Het Veteranen Platform

In 1989 is de toen nog stichting het [Veteranen Platform \(VP\)](#) opgericht als overkoepelend samenwerkingsverband en collectieve belangenbehartiger van alle Nederlandse veteranen op het gebied van erkenning, waardering en zorg. Dit vanuit de behoefte om meer aandacht en voorzieningen te krijgen voor de veteranen uit de Tweede wereldoorlog en de veteranen die waren uitgezonden naar Indië. Dit heeft zijn vruchten afgeworpen en eind 2018 zijn 69 veteranenorganisaties aangesloten bij de Vereniging VP. Dat aantal groeit nog steeds. Het aantal aanvragen voor het gewone- en buitengewone lidmaatschap van het VP groeit nog steeds.

Deze veteranenorganisaties (48 gewone leden en 13 buitengewone leden) vertegenwoordigen op hun beurt een groot aantal individuele veteranen afkomstig uit alle krijgsmachtdelen en tal van missiegebieden. Samen vertegenwoordigen zij meer dan 70.000 individuele veteranen. Het VP is daarmee een belangrijke gesprekspartner voor de politiek en de overheid voor het verder ontwikkelen van het veteranenbeleid. Het VP vertegenwoordigt de veteranen bij een groot aantal nationale herdenkingen en manifestaties. Het bestuur van het VP onderhoudt intensieve contacten met tal van spelers en organisaties binnen de nationale en internationale veteranenwereld. Onder meer het [ministerie van Defensie](#), de [Veteranenombudsman](#), de [Inspecteur der Veteranen](#), het [Veteraneninstituut](#), het [Landelijke Zorgsysteem voor Veteranen](#), het [Comité Nederlandse Veteranendag](#), het [vfonds](#), de [Basis](#), het [Veteranenloket](#) en parlementariërs.

Het VP is een koepelorganisatie van veteranenorganisaties. Veteranen kunnen lid worden van een van de vele aangesloten organisaties, die zorg dragen voor de individuele belangenbehartiging en of ondersteuning. Hierbij geldt het motto: *'Hoe meer leden, hoe meer recht van spreken het VP heeft als het gaat om collectieve belangenbehartiging'*. Mede door het toedoen van de veteranen zelf is er in het verleden heel veel bereikt op het gebied van erkenning, waardering en zorg. De status en voorzieningen zijn in Nederland in 2012 vastgelegd in een [Veteranenwet](#) en het [Veteranenbesluit](#).

Het VP streeft naar het bestendigen en verder uitbouwen van datgene wat er in het verleden al is bereikt op het gebied van erkenning, waardering en zorg. Belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren is het vinden, vindbaar zijn, binden en boeien van de nieuwe generatie veteranen door ze lid te maken van een van de vele veteranenorganisaties. Dit heeft voordelen, niet alleen voor het bieden van reüniefaciliteiten, maar ook voor het onderhouden of vernieuwen van collegiale contacten en om op de hoogte te blijven van *'wat er leeft in veteranenland'*. Samen met de bij het VP aangesloten organisaties zal het VP zich inzetten om de *'trotse veteraan met meerwaarde voor de maatschappij'* te positioneren. Daarnaast heeft het VP met steun van het vfonds in 2012 de landelijk dekkende nuldelijnsondersteuning opgestart. Nuldelijnsondersteuning is een kameraadschappelijke ondersteuning voor veteranen en hun relaties door collega veteranen die daarvoor speciaal zijn getraind. In het Veteranenbesluit is vastgelegd dat het VP dit nuldelijnsondersteuningssysteem coördineert. Ook hiervoor is het belangrijk dat zoveel mogelijk veteranen lid zijn van een veteranenorganisatie, waarbinnen deze nuldelijnsondersteuning is georganiseerd. Deze nuldelijnschelpers kunnen worden bereikt via de eigen veteranenorganisatie, de veteranenontmoetingscentra, de digitale sociale kaart veteranen ([DiSKv](#)) of het [veteranenloket](#). Bent u veteraan en nog geen lid van een veteranenvereniging, overweeg dit dan toch te doen zodat het draagvlak in Nederland een nog bredere basis krijgt. Voor een overzicht van aangesloten organisaties en nadere informatie kunt u onze website [www.veteranenplatform.nl](http://www.veteranenplatform.nl) bezoeken.

## Veteraan... en dan?

Diende u ons land tijdens een oorlog, gewapend conflict of vredesmissie? Dan bent u veteraan. U en uw gezinsleden hebben recht op zorg, waardering en tal van voorzieningen.

Informatie over wie veteraan is, het Veteranenloket, de veteranenpas en daaraan verbonden voordelen leest u in deze leidraad.

### Wie is veteraan?

Bent u op missie geweest en nog in actieve dienst van Defensie? Ook dan bent u veteraan. Sinds de invoering van de [Veteranenwet](#) in juni 2012 luidt de definitie:

Een veteraan is de militair, de gewezen militair, of de gewezen dienstplichtige, van de Nederlandse krijgsmacht, dan wel van het Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger, alsmede degene die behoorde tot het vaarplichtig koopvaardijpersoneel, die het Koninkrijk der Nederlanden heeft gediend onder oorlogsomstandigheden dan wel heeft deelgenomen aan een missie ter handhaving of bevordering van de internationale rechtsorde voor zover deze missie bij regeling van Onze Minister is aangewezen.

### Het veteranenloket

Bent u veteraan? Weet dan dat u ook na uw diensttijd recht heeft op optimale zorg en dienstverlening van het ministerie van Defensie, het [Veteraneninstituut \(Vi\)](#), het [Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen \(LZV\)](#), het [Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds \(ABP\)](#) en het [Veteranen Platform \(VP\)](#). Deze krijgt u sinds 11 juni 2014 bij het [Veteranenloket](#). Het loket is er ook voor uw relaties en voor oorlogs- en dienstslachtoffers.

Of het nu gaat om de gratis vrij vervoerbewijzen om naar een reünie of herdenkingsbijeenkomst te gaan of om een acute zorgvraag waarbij een snelle intake gewenst is; via het loket wordt u doorgeleid naar de persoon of instantie die antwoord geeft op uw vraag, dan wel een oplossing kan bieden voor uw probleem.

Het loket is op werkdagen telefonisch bereikbaar van 08:30 uur tot 17:00 uur. Heeft u een acute zorgvraag? Dan kunt u ook buiten kantooruren en in het weekend bij het loket terecht.

E-mail: [info@veteranenloket.nl](mailto:info@veteranenloket.nl)  
Telefoon: 088 334 00 00

Woont u in het buitenland, belt u dan 0031-343744178. Bent u veteraan in werkelijke dienst en heeft u een zorgvraag? Maak dan gebruik van de militaire geneeskundige zorg. Wanneer u contact opneemt met het Veteranenloket, dan wordt u doorverwezen binnen de operationele commando's.

### Veteranenpas

Als veteraan heeft u recht op een [veteranenpas](#). Het [Veteraneninstituut](#), een van de uitvoerders van het Veteranenbeleid, verstrekt de veteranenpas. Deze pas biedt interessante [voordelen](#), zoals een kosteloos abonnement op het veteranentijdschrift [Checkpoint](#) en diverse kortingen op producten en diensten, zoals [gratis treinkaarten](#) voor het bijwonen van bijeenkomsten (voor postactieve veteranen).

Voor het maken van de pas heeft het Veteraneninstituut uw pasfoto en enkele persoonsgegevens nodig. Om deze gegevens uit PeopleSoft te gebruiken, heeft het Veteraneninstituut uw persoonlijke toestemming nodig. Deze geeft u door vinkjes te plaatsen.

### ***Ik wil een veteranenpas. Welke vinkjes moet ik plaatsen?***

- Ga naar [Selfservice](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie);
- Ga naar 'Alle apps', 'informatie' en klik op persoonlijke instellingen.
- Klik vervolgens op 'Pasfoto' en zet een vinkje bij 'Door het aanvinken van de checkbox wordt toestemming verleend voor gebruik pasfoto';
- Klik vervolgens op 'Opslaan en terug';
- Vervolgens klikt u op 'Correspondentie' en zet u bij 'Veteraneninstituut' een vinkje bij 'NAW';
- Klik vervolgens op 'Opslaan'.

### ***Let op!***

U dient op **beide** tabbladen een vinkje te zetten!

Heeft u beide vinkjes geplaatst? Dan ontvangt u de pas op het adres dat bekend is bij Defensie. Door het aanvinken geeft u, op grond van de [Algemene Verordening Gegevensbescherming \(AVG\)](#), expliciet en ondubbelzinnig toestemming voor het beschikbaar stellen van de pasfoto en persoonsgegevens ten behoeve van de uitvoering van het veteranenbeleid.

Wat betekent dit? Door een vink te plaatsen bij de instelling 'Pasfoto' in de selfservice geeft u toestemming aan het Veteraneninstituut om gebruik te maken van de pasfoto voor het opmaken van de veteranenpas. Door het geven van toestemming voor het gebruik van 'NAW gegevens door derden', verleent u toestemming voor gebruik van uw persoonsgegevens door het Veteraneninstituut, gemeenten of andere instellingen die niet-commerciële activiteiten organiseren ten behoeve van veteranen. U heeft het recht om na ontvangst van de veteranenpas de toestemming voor het verstrekken van gegevens aan het Veteraneninstituut of derden weer in te trekken door de vinkjes weer uit te zetten. Denk echter goed na of dit is wat u wilt. Als u de toestemming intrekt ontvangt u geen correspondentie meer van het Veteraneninstituut; geen gratis papieren veteranentijdschrift Checkpoint wanneer u de dienst verlaat en geen uitnodiging van uw gemeenten wanneer er een lokale Veteranendag plaatsvindt in uw regio.

Wilt u pas na dienstverlating een veteranenpas aanvragen? Regel dit dan op de [website](#) van het Veteraneninstituut.

Via de website van het Veteraneninstituut kunt ook veel andere zaken direct [digitaal regelen](#). Denk daarbij aan het aanmelden voor sportevenementen, doorgeven van adreswijzigingen of het vervangen van de veteranenpas of het Draaginsigne Veteranen. Meer informatie over het Veteraneninstituut? Ga naar [www.veteraneninstituut.nl](http://www.veteraneninstituut.nl), of mail naar [info@veteraneninstituut.nl](mailto:info@veteraneninstituut.nl).

### **Veteranendagen**

Sinds 2005 vindt jaarlijks de [Nederlandse Veteranendag \(NLVD\)](#) plaats op de laatste zaterdag van juni op het Malieveld in Den Haag. De organisatie van deze dag is in handen van het Nationaal Comité Veteranendag. Daarnaast organiseren de verschillende krijgsmacht delen een veteranendag en eren veel Nederlandse gemeenten veteranen uit hun gemeente met een lokale veteranendag. Een overzicht van alle veteranendagen en andere activiteiten voor veteranen vindt u op de [website van het Veteraneninstituut](#).

### **Thuisfront**

Bij het Veteraneninstituut kunnen niet alleen veteranen terecht, maar ook hun thuisfront. Juist omdat we weten dat uw ouder, partner, familie of kind heel belangrijk bent voor u is. Zij kunnen met vragen of bepaalde informatie terecht bij het Veteraneninstituut via 088 – 334 00 50 of [thuisfront@veteraneninstituut.nl](mailto:thuisfront@veteraneninstituut.nl). Zij kunnen ook lid worden van de Facebook groep <https://www.veteraneninstituut.nl/aanmelden-vithuisfront/>

Jaarlijks wordt er een speciale ontmoetingsdag georganiseerd voor het thuisfront. De data en meer informatie kunt u vinden op <https://www.veteraneninstituut.nl/ontmoeten/thuisfront/>

## **Sport**

Sport neemt bij Defensie een belangrijke plaats in. U weet als geen ander hoe belangrijk het hebben van een goede lichamelijke conditie is. Het personeel krijgt tijd en gelegenheid om mentaal en fysiek fit te blijven. Maar ook na de dienstdienst heeft het veel voordelen om te blijven bewegen.

Er zijn verschillende activiteiten waar u zich bij aan kunt sluiten of die zelfs speciaal voor u worden georganiseerd. Hier vindt u een overzicht van alle sportactiviteiten.

<https://www.veteraneninstituut.nl/ontmoeten/sport/>

## Postactief

U bent postactief wanneer u ten minste 6 jaar heeft behoord tot het beroeps- of reservepersoneel, of een aanstelling van 6 jaar als burgerambtenaar bij het ministerie van Defensie heeft gehad en **niet** op uitzending bent geweest.

### **U kunt dan aanspraak maken op een post-actievenpas.**

Aan een persoon in het bezit van een veteranen-, dienstslachtoffer- of post-actievenpas wordt na vaststelling van de identiteit door middel van een wettelijk identiteitsbewijs, een bezoekerspas uitgereikt en toegang verleend onder voorwaarde van aanwezigheid van een sponsor. Met deze bezoekerspas kan toegang worden verleend tot de algemene ruimtes op defensielocaties, zoals o.a. messes, sportaccommodaties en bedrijfskantines. De veteranen-, dienstslachtoffer- of post-actievenpas wordt niet in onderpand ingenomen.

### **Let op!**

Er zijn defensiecomplexen waarbij een veteranen-, dienstslachtoffer- of post-actievenpas geen toegang tot een object geeft. Voor deze objecten is een andere Defensiepas nodig. Voor meer informatie zie de intranetpagina van Defensie '[Informatie over de Defensiepas en de certificatedienstverlening van het Ministerie van Defensie](#)' (Link werkt alleen op Intranet van Defensie).

U dient zelf een post-actievenpas aan te vragen bij het defensieonderdeel waar u de dienst verlaat. U kunt dit doen door het invullen van defensieformulier [Dfe 069](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie) formulier. Mocht u na uw dienstverlating besluiten de post-actievenpas aan te vragen kunt u contact opnemen met het DC HR om alsnog het Dfe formulier aan te vragen. U kunt het DC HR bereiken via telefoonnummer +31 (0)800 225 5733, optie 3 in het keuzemenu of u stuurt een e-mail naar [dc-hr@mindef.nl](mailto:dc-hr@mindef.nl).

### **Wanneer mag ik mijn uniform dragen, als postactief militair?**

Wanneer er een functionele reden voor is, kan men ook na het functioneel leeftijdsontslag het uniform bij gelegenheid dragen.

U mag uw uniform na de dienstverlating nog dragen, mits u minimaal 15 jaar aaneengesloten heeft gediend, dit is inclusief eventuele dienstplicht.

De waardigheid van het uniform en het imago van de krijgsmacht worden nooit uit het oog verloren. De Staat heeft na de pensionering geen verplichting om uit algemene middelen te voorzien in vervanging, reparatie of bewassing. U dient zelf zorg te dragen voor een correct en goed passend uniform. De bepalingen in DP20-10 en in de kledingvoorschriften van de operationele commando's dienen onverkort opgevolgd te worden.

Voor het dragen van het militair uniform in het buitenland heeft u expliciete toestemming nodig van de Hoofddirectie Personeel.

Voor postactieven met de veteranenstatus, bestaat er een vastgesteld veteranentenu. Bij (militaire) herdenkingen, Nationale Veteranendag en andere veteranenactiviteiten verdient het dragen van het veteranentenu de voorkeur.

### **Bron**

- [Regeling reüniefaciliteiten veteranen, oorlogs- en dienstslachtoffers en post-actieven 2017](#)
- [Instructie Defensie Beveiligingsbeleid](#)
- [Informatie over de Defensiepas en de certificatedienstverlening van het Ministerie van Defensie](#) (Link werkt alleen op Intranet van Defensie)

## Geneeskundige aspecten bij dienstverlating

### Van militaire naar civiele zorgverlening

Na uw actieve diensttijd bij Defensie maakt u in beginsel geen gebruik meer van het militaire zorgsysteem. Met gezondheidsklachten gaat u als postactieve militair voortaan naar een civiele huisarts of een civiele medisch specialist. U wordt dan ook geadviseerd om bij dienstverlating een huisarts in uw woonomgeving te zoeken.

### Gezondheidszorg na uw ontslag

Kort voor het verlaten van de actieve dienst ondergaat u een geneeskundig onderzoek door de militair arts. Dit onderzoek is verplicht. De militair arts maakt voor uw nieuwe huisarts een samenvatting van de bevindingen en voegt daaraan overige relevante gegevens toe uit uw militair geneeskundig dossier. Deze gegevens worden door de militair arts aan de nieuwe huisarts toegezonden. Uw nieuwe huisarts kan dit gebruiken bij de beoordeling van in de toekomst optredende gezondheidsklachten. Op verzoek kunt u hiervan een kopie krijgen van uw militaire arts.

#### **Let op!**

U dient zelf tijdig een afspraak te maken voor uw geneeskundig onderzoek met uw gezondheidscentrum.

### Tandheelkundige gegevens

Er is geen tandheelkundig onderzoek bij dienstverlating. U kunt een verzoek indienen bij het tandheelkundig centrum voor de overdracht van de tandheelkundige gegevens naar de nieuwe civiele tandarts.

### Het militair geneeskundig dossier

Uw originele, 'papieren', militair geneeskundig dossier blijft in bezit van Defensie en is opvraagbaar bij het [Semi-Statistisch Informatiebeheer](#) (SIB/Medisch Archief) van het Ministerie van Defensie in Rijswijk (<https://www.defensie.nl/onderwerpen/archief/medisch-archief>). Het militair geneeskundig dossier wordt bewaard tot 100 jaar na uw geboortedatum. Als er sprake is van vastgestelde dienstverbandaandoeningen wordt het dossier bewaard tot 10 jaar na overlijden.

### LZV en Veteranenloket

Hoewel u als postactieve militair bent aangewezen op de reguliere civiele zorgverlening, kunt u in bepaalde situaties toch gebruik maken van aanvullende zorg of voorzieningen die door of vanwege Defensie worden verleend, namelijk:

- Bij psychische of psychosociale problematiek die verband houdt met een door u uitgevoerde militaire missie kunt u in aanmerking komen voor begeleiding en of behandeling binnen het [Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen](#) (LZV).

Het LZV is een samenwerkingsverband van een aantal landelijk verspreide civiele Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ)-instellingen, het Veteraneninstituut ([Veteranenloket](#)), de Militaire Geestelijke Gezondheidszorg (MGGZ), de militaire Diensten Geestelijke Verzorging (GV) en het Dienstencentrum Bedrijfsmaatschappelijk Werk Defensie (DC BMW). Het LZV levert zorg aan veteranen, hun partners en gezinsleden. De toegang tot het LZV verloopt via het Veteranenloket. Het Veteranenloket is 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar voor vragen van veteranen, dienstslachtoffers en hun gezinsleden op telefoonnummer +31 (0)88 334 00 00 of via [info@veteranenloket.nl](mailto:info@veteranenloket.nl).

- Bij medische problematiek die verband houdt met de actieve diensttijd kan het voorkomen dat de kosten van geneeskundige behandelingen niet door de eigen zorgverzekering worden vergoed. Deze kunnen door Defensie worden vergoed als er sprake is van een '*dienstverbandaandoening*'. In zulke situaties kunnen ook andere compensatieregelingen van toepassing zijn. Vragen over '*dienstverbandaandoeningen*' kunt u stellen bij het Veteranenloket. Het Veteranenloket is telefonisch bereikbaar via telefoonnummer +31 (0)88 334 0000. U kunt ook een e-mail sturen naar [info@veteranenloket.nl](mailto:info@veteranenloket.nl).

U kunt uw civiele huisarts attenderen op de hierboven beschreven situaties, waarin u als postactieve militair een beroep kunt doen op zorgvoorzieningen.

Voor uw huisarts is door de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV) een handleiding civiel-militaire samenwerking uitgegeven met de titel: '[Huisartsenzorg voor militairen en veteranen](#)'.

## Voorzieningen voor (gewezen) militairen

U loopt tijdens de militaire dienst een verwonding of ziekte op die leidt tot een blijvende aandoening.

Als deze dienstverbandaandoening een gevolg is van werk onder buitengewone omstandigheden (zoals een uitzending of oorlogssituatie) dan heeft u mogelijk recht op voorzieningen.

Is uw dienstverbandaandoening al van voor 01-01-1998?

Dan maakt het geen verschil of het onder buitengewone omstandigheden gebeurde of niet.

Om voor een voorziening in aanmerking te komen wordt u met klem geadviseerd eerst een aanvraag naar het [ABP BRD Serviceteam Voorzieningen](#) te sturen alvorens u voorziening start of aanschaft.

### De meest voorkomende voorzieningen zijn:

- Vervoer;
- Rolstoelen;
- Conditietraining;
- Fiets;
- Hobby en ontspanning;
- Aanpassen woning of verhuizing;
- Uitgaven voor huishoudelijke hulp.

### Aanvraag voorziening

Stuur een [e-mail \(brdvz@abp.nl\)](mailto:brdvz@abp.nl) of een brief naar het Serviceteam Voorzieningen waarin u aangeeft welke voorziening u nodig heeft en waarom. Houd er rekening mee dat u een medisch of arbeidskundig onderzoek krijgt.

### Komt u in aanmerking voor een vervoersvoorziening

U kunt door uw dienstverbandaandoening niet meer met het openbaar vervoer reizen. Dan heeft u meestal recht op een vervoersvoorziening.

Dit kan zijn:

- Een financiële tegemoetkoming in de kosten voor gebruik van een eigen auto, een (rolstoel)taxi of vervoer door derden;
- Financiële hulp bij de aanschaf van een auto;
- Een financiële tegemoetkoming in de kosten van autorijlessen of proef- en gewenningslessen;
- Een vergoeding van de kosten voor noodzakelijke auto-aanpassingen en keuringskosten die daarmee verband houden;
- Een vergoeding van de kosten voor een gehandicaptenparkeerplaats of Europese parkeerontheffing;
- Een vergoeding van de kosten bij verlenging van het rijbewijs in verband met invaliditeit.

De eerste twee zijn afhankelijk van uw bruto inkomen.

### Bron

- [ABP Bijzondere Regeling Defensie / Voorzieningen](#)

## Ziektekostenverzekering

De verzekering die u had als **militair** via Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht (SZVK) komt te vervallen omdat u geen militair meer bent en vanaf dat moment valt u onder de [Zorgverzekeringswet](#) (Zvw). U wordt automatisch aangemeld bij de collectieve [zorgverzekering Zorgzaam \(Univé\)](#).

### **Let op!**

U krijgt een basisverzekering met het laagste eigen risico en een aanvullende verzekering Zorgzaam Ster 5 aangeboden. Het staat u vrij uw ziektekostenverzekering zelf aan te passen. U kunt binnen 30 dagen overstappen naar een andere zorgverzekeraar of een andere aanvullende verzekering afsluiten.

De basisverzekering wijzigt jaarlijks. Vraag uw verzekeraar naar de polisvoorwaarden van de basisverzekering. Afhankelijk van uw leeftijd kunt u kiezen voor een aanvullende verzekering, laat u zich hierover goed informeren.

De **burgermedewerker** die met (keuze)pensioen gaat is al verzekerd voor de verplichte basisverzekering en een eventueel aanvullend pakket.

## Algemeen

De nominale premie is per verzekeraar verschillend. Deze premie moet u zelf betalen. Indien u bij Zorgzaam (Univé) blijft dan wordt de premie ingehouden op uw UGM-uitkering of ouderdomspensioen maar kan eventueel ook ingehouden worden op het nabestaandenpensioen.

## Buitenland

U woont in het buitenland en u werkt in Nederland.

De [Zorgverzekeringswet](#) (Zvw) is op u van toepassing. Dit betekent dat u een verplichte basisverzekering dient af te sluiten bij een zorgverzekeraar in Nederland. U dient zich tevens aan te melden bij de uitvoerder van de nationale zorgverzekering in het land waar u woont.

Gaat u met UGM of (keuze)pensioen, zie dan ook het hoofdstuk '*Vestiging in het buitenland met UGM, (keuze)pensioen of AOW*'.

### **Let op!**

Indien uw partner na uw overlijden een nabestaandenpensioen ontvangt en zelf geen recht heeft op een wettelijke uitkering, bijv. Anw, Aow of een eigen ouderdomspensioen, dan eindigt het "verdragsrecht". Uw partner moet dan zelf zorgen voor een (particuliere) ziektekostenverzekering. Uw partner kan dan niet meer verzekerd zijn bij het [CAK](#).

## Handige internetsites

- [Zorgzaamverzekerd.nl](#);
- [Rijksoverheid.nl/onderwerp/zorgverzekering](#);
- [Kiesbeter.nl](#);
- [HetCAK.nl](#);
- [Toeslagen.nl](#).

## Afscheidsregeling wegens leeftijdontslag militairen of (keuze)pensioen

Op grond van de Nota '*Afscheidsrecepties bij dienstverlating bij pensioen e.d.*' kunt u wellicht aanspraak maken op een tegemoetkoming in de kosten van uw afscheidsreceptie. Afhankelijk van de invulling van het afscheid kan dit maximaal € 800,00 zijn.

### **Bron**

- [\*Nota nr P/2009005021 d.d. 10 april 2009\*](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie)

## **Uitkering bij ziek uit dienst of ziek na ontslag**

Eindigt uw aanstelling en u bent ziek dan komt u mogelijk in aanmerking voor een ziektewetuitkering. Dit geldt ook als u ziek wordt binnen 4 weken na ontslag, en geen andere dienstbetrekking of WW-uitkering heeft.

### **Is uw eerste ziekte dag op of na 1 januari 2019**

Defensie is met ingang van 1 januari 2019 eigenrisicodrager geworden voor de Ziektewet. Dit betekent dat Defensie met ingang van die datum verantwoordelijk is voor de re-integratiebegeleiding, verzuimbegeleiding en betaling van de ziektewetuitkering. Defensie heeft de uitvoering van de begeleiding en uitbetaling van de ziektewetuitkering uitbesteed aan [SV Land](#). SV Land schakelt [SV Pay](#) en ArboButler in voor respectievelijk de uitkeringsadministratie en de re-integratiebegeleiding.

Nadat u een ziektewetuitkering heeft aangevraagd zal SV Pay beoordelen of u aanspraak maakt op een uitkering. Heeft SV Pay vastgesteld dat u recht heeft op een ziektewetuitkering dan komt u in aanmerking voor een doorbetaling van uw bezoldiging na ontslag op grond van AMAR art 120 of BARD art 62. Er bestaat in dit geval gedurende een termijn van 12 maanden aanspraak op 100% van de laatstgenoten bezoldiging, en in geval uw eerste ziekte dag voor het ontslag lag ontstaat er na deze 12 maanden aanspraak op 70% van de bezoldiging. Dit geldt slechts voor zover een termijn van 18 maanden, gerekend vanaf de eerste ziekte dag, nog niet is verstreken.

Na toekenning van de uitkering zal door Arbobutler de verzuim- en re-integratiebegeleiding worden opgestart en uitgevoerd. ArboButler neemt na de aanmelding contact met u op.

### **Is uw eerste ziekte dag voor 1 januari 2019**

Als de eerste ziekte dag voor 1 januari 2019 ligt, dan komt u mogelijk ook in aanmerking voor een ziektewetuitkering indien u ziek de dienst verlaat of ziek wordt binnen 4 weken na ontslag. Echter, in deze situatie is defensie geen eigenrisicodrager.

Het UWV bepaalt dan of u aanspraak maakt op een ziektewetuitkering en zo ja wat de hoogte en duur van de uitkering. Na uw aanmelding bij SV Pay zal het UWV worden ingeschakeld. Heeft het UWV vastgesteld dat u recht heeft op een ziektewetuitkering, dan komt u in aanmerking voor een doorbetaling van uw bezoldiging na ontslag op grond van AMAR art 120 of BARD art 62. Er bestaat gedurende een termijn van 12 maanden aanspraak op 100% van de laatstgenoten bezoldiging, en in geval uw eerste ziekte dag voor het ontslag lag ontstaat er na deze 12 maanden aanspraak op 70% van de bezoldiging. Dit geldt slechts voor zover een termijn van 18 maanden, gerekend vanaf de eerste ziekte dag, nog niet is verstreken. De verzuim- en re-integratiebegeleiding zal door het UWV uitgevoerd worden.

## **Verplichtingen Ziektewet**

Op het moment dat u een ziektewetuitkering krijgt, moet u ook de verplichtingen, die volgen uit de Ziektewet, opvolgen. Doet u dat niet dan kan er een sanctie aan u worden opgelegd. Na uw aanmelding ontvangt u een verzuimprotocol waarin de rechten en plichten beschreven staan.

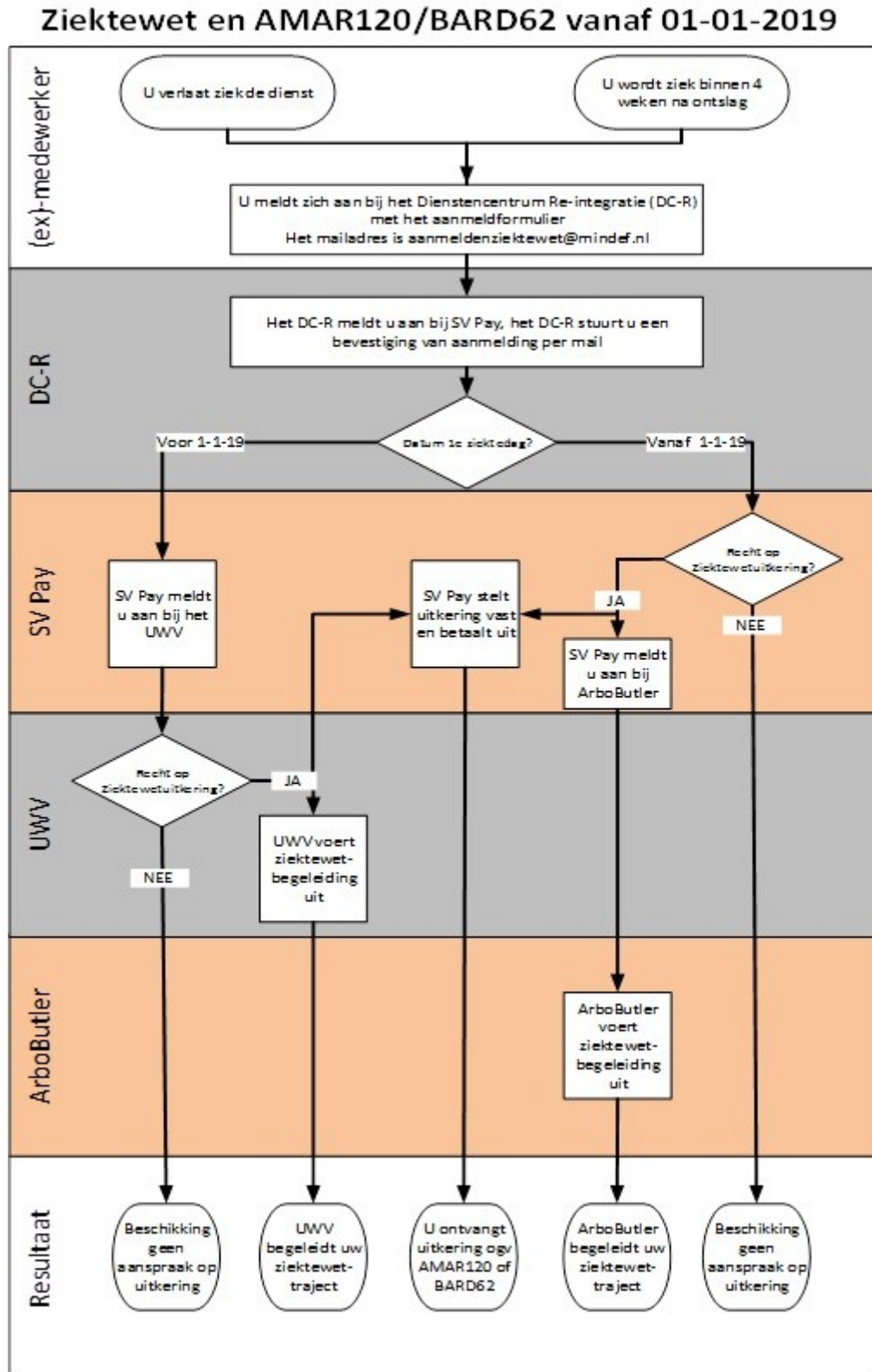
## **Aanvragen ziektewetuitkering**

U kunt de uitkering aanvragen door het formulier *Aanvragen uitkering bij ziek uit dienst of ziek na ontslag* ingevuld per mail te sturen aan het Dienstencentrum Re-integratie (DCR). Het mailadres is [aanmeldenziekewet@mindef.nl](mailto:aanmeldenziekewet@mindef.nl). U vindt het formulier in de defensieformulierenbak op intranet ([intranet/selfservice/mijn informatie/formulieren](#)) (link werkt alleen op intranet van Defensie). Indien u geen toegang meer heeft tot het intranet van Defensie, dan kunt u het formulier ook opvragen bij het Dienstencentrum Human Resources. Hiervoor kunt u contact opnemen met Divisie Personeel en Organisatie Defensie/ DienstenCentrum Human Resources (DC HR) via 0800 – 22 55 733, optie 3. Belt u

vanuit het buitenland? Bel dan naar: 0031 70 414 33 00. Het Dienstencentrum Re-integratie zal u, na ontvangst van het aanmeldformulier, aanmelden bij SV Land, en van daaruit wordt er contact met u opgenomen voor een intake.

### Aanmeldschema Ziektewet

In onderstaand schema is samengevat hoe u zich dient aan te melden, welke partij het recht op de uitkering vaststelt en welke partij de begeleiding uitvoert.



## Uitzonderingen

### **Defensie is niet in alle gevallen verantwoordelijk voor de uitvoering van de ZW.**

In onderstaande gevallen moet je je ziek melden bij het UWV.

- 1 Als je voorafgaand aan, of na het officiële zwangerschapsverlof ziek wordt en je ziekte houdt verband met je zwangerschap of bevalling, dan moet je dit nadrukkelijk opgeven bij je ziekmelding. Datzelfde geldt wanneer de ziekte het gevolg is van orgaandonatie.
- 2 Wanneer je een WIA/Wajong uitkering hebt (of deze de afgelopen 5 jaar hebt ontvangen/aangevraagd) of een status SFB/AGH hebt is Defensie niet verantwoordelijk voor de uitvoering van de Ziektewet.
- 3 Wanneer je bent geboren vóór 8 juli 1954, werkloos was voordat je bij Defensie in dienst kwam en tijdens je dienstverband recht had op compensatie volgens de compensatieregeling.
- 4 Wanneer je voordat je ziek werd een WW-uitkering had aangevraagd bij het UWV.

Als je inmiddels werkzaam bent bij een andere werkgever meldt je je ziek bij deze werkgever. Jouw nieuwe werkgever zal de verplichtingen van de Wet Verbetering Poortwachter uitvoeren.

## Leeftijdontslag militairen (LOM) met UGM-uitkering

Bij het bereiken of overschrijden van de ontslagleeftijd heeft de militair, aangesteld in fase 3, aanspraak op een uitkering op grond van de Uitkeringswet Gewezen Militairen ([UGM](#)).

### Ontslagleeftijd vanaf 01-01-2017 (nDER)

De hoofdregel van de nieuwe diensteinderegeling (nDER) is dat deze geldt voor alle militairen die zich op of vanaf 01-01-2017 in FPS fase 3 bevinden. Voor die groep wordt het moment van leeftijdontslag gelijk aan de voor de militair geldende AOW-leeftijd minus 5 jaar. De pensioenleeftijd is voor deze groep gelijk aan de AOW-leeftijd.

Voor militairen die de rang van kapitein ter zee, kolonel of een hogere rang bereiken wordt het moment van leeftijdsontslag individueel bepaald en is gelegen tussen de AOW-leeftijd en de AOW-leeftijd minus 5 jaar.

Voor militairen met de rang van kapitein-luitenant ter zee / luitenant-kolonel die een academische opleiding hebben afgerond, en als zodanig werkzaam zijn in het veld van hun academische deskundigheid, geldt het op deze wijze bepalen van de ontslagleeftijd alleen met hun instemming.

### Militairen vallend onder artikel 39a AMAR

De militair die onder artikel 39a AMAR valt, hebben het recht om, in tegenstelling tot de hoofdregel, terug te gaan naar de oude diensteinderegeling (oDER), inbegrepen de daarbij behorende huidige rechtspositie en pensioengerechtigde leeftijd. Daarnaast kunnen militairen, die onder het huidige overgangsrecht vallen (artikel 39a AMAR) en die in de nDER 4 jaar of langer moeten werken dan hun huidige ontslagleeftijd, er eenmalig voor kiezen om in de nieuwe diensteinderegeling een nieuw vast, ontslagmoment vast te leggen, zonder de mogelijkheid om deze middels inverdiendtijd te vervroegen, gelijk aan de huidige ontslagleeftijd plus 4 jaar.

### Overige militairen

De militair die voor 01-01-2017 was aangesteld bij het beroepspersoneel in FPS fase 3 en geboren in 1963 t/m 1969, maar niet valt onder artikel 39a of artikel 39b van het AMAR, geldt dat de militair eenmalig mag kiezen voor de oDER, inbegrepen de daarbij behorende rechtspositie.

(Bijvoorbeeld: ontslagleeftijd 60 jaar en de keuzeoptie voor het inverdiene op basis van uitzendingen)

Ook de militair van CZSK zonder rang of die een rang bekleedt lager dan luitenant-ter-zee der eerste klasse die voor 01-01-2017 was aangesteld bij het beroepspersoneel in FPS fase 3 en geboren is in 1970 t/m 1976, krijgt eenmalig de mogelijkheid geboden om te kiezen voor de oDER, inbegrepen de daarbij behorende rechtspositie.

(Bijvoorbeeld: ontslagleeftijd 60 jaar en de keuzeoptie voor het inverdiene op basis van uitzendingen)

### Ontslagleeftijd vanaf 01-01-2006 (oDER)

Met ingang van 01-01-2006 is de ontslagleeftijd voor fase 3 militairen in acht jaar tijd verhoogd naar 58 jaar. In dit kader wordt de ontslagleeftijd tussen 01-01-2006 en 01-01-2011 met drie maanden per jaar verhoogd. Aansluitend wordt in de periode tussen 01-01-2011 en 01-01-2018 de ontslagleeftijd met zes maanden per jaar verhoogd.

### Specifiek voor militairen van de Koninklijke Marine geldt de volgende verhoging (oDER)

- Voor schepelingen die op 01-01-2006 31 jaar of ouder zijn wordt met ingang 01-01-2015 de

ontslagleeftijd stapsgewijs verhoogd naar 55 jaar. In dit kader wordt de ontslagleeftijd na afloop van het huidige overgangsregime in de periode tussen 01-01-2015 en 01-01-2018 met zes maanden per jaar verhoogd;

- Voor subalterne officieren die op 01-01-2006 31 jaar of ouder zijn wordt met ingang 01-01-2015 de ontslagleeftijd stapsgewijs verhoogd naar 57 jaar. In dit kader wordt de ontslagleeftijd na afloop van het huidige overgangsregime in de periode tussen 01-01-2015 en 01-01-2018 met zes maanden per jaar verhoogd;
- Voor schepelingen en subalterne officieren die op 01-01-2006 jonger zijn dan 31 jaar geldt een generieke ontslagleeftijd van 60 jaar;
- Voor hoofd- en vlagofficieren wordt met ingang van 01-01-2009 de ontslagleeftijd in acht jaar tijd verhoogd naar 58 jaar. In dit kader wordt de ontslagleeftijd na afloop van het huidige overgangsregime tussen 01-01-2009 en 01-01-2014 met drie maanden per jaar verhoogd. Aansluitend wordt in de periode tussen 01-01-2014 en 01-01-2021 de ontslagleeftijd met zes maanden per jaar verhoogd.

### **Militairen vallend onder artikel 39b AMAR**

In aansluiting op het overgangsregime naar 60 jaar geldt voor vlag- en opperofficieren, kapiteins ter zee en kolonels een individueel te bepalen ontslagleeftijd gelegen tussen 60 en 65 jaar. Voor de categorie academisch geschoolde kapiteins-luitenant ter zee en luitenant-kolonels die in hun veld van academische deskundigheid als zodanig werkzaam zijn wordt er naar gestreefd om op basis van met de individuele militair te maken afspraken overeenstemming te bereiken over een ontslagmoment tussen de 60 en 65 jaar.

De voor de militair geldende ontslagleeftijd kan met een maximum van twee jaren worden verlaagd in verband met de buiten Nederland doorgebrachte inzet in het kader van een vredes- of humanitaire operatie met dien verstande dat de ontslagleeftijd **nimmer lager kan zijn dan achtenvijftig jaar**.

De bedoelde verlaging bedraagt:

- De dubbeltelling van dienstdtijd doorgebracht, één derde van de tijd die vanaf 01-01-1990 tot en met 31-12-2007 in het kader van een vredes- of humanitaire operatie buiten Nederland is doorgebracht;
- De helft van de tijd die vanaf 01-01-2008 in het kader van een vredes- of humanitaire operatie buiten Nederland is doorgebracht.

**Deze verlaging geldt niet voor militairen benoemd in de vorige alinea, (militairen vallend onder artikel 39b AMAR).**

### **Fasering verhoging UGM-leeftijd vanaf 01-01-2006 (oDER)**

#### **Voor militairen van de KM geldt**

*Voor de militair van de zeemacht zonder rang, of die een rang bekleedt lager dan luitenant ter zee der derde klasse, die de leeftijd van vijftig jaar bereikt:*

1. in het jaar 2006: *vijftig jaar en drie maanden;*
2. in het jaar 2007: *vijftig jaar en zes maanden;*
3. in het jaar 2008: *vijftig jaar en negen maanden;*
4. in het jaar 2009: *eenenvijftig jaar;*
5. in het jaar 2010: *eenenvijftig jaar en drie maanden;*
6. in het jaar 2011: *eenenvijftig jaar en zes maanden;*
7. in het jaar 2012: *tweeënvijftig jaar;*
8. in het jaar 2013: *tweeënvijftig jaar en zes maanden;*
9. in het jaar 2014: *drieënvijftig jaar;*
10. in het jaar 2015: *drieënvijftig jaar en zes maanden;*

11. in het jaar 2016: *vierenvijftig jaar*;
12. in het jaar 2017: *vierenvijftig jaar en zes maanden*;
13. in het jaar 2018 tot en met het jaar 2024: *vijfenvijftig jaar*.

*Voor de militair van de zeemacht, die de rang bekleedt van luitenant ter zee der derde klasse, luitenant ter zee der tweede klasse of luitenant ter zee der tweede klasse oudste categorie, die de leeftijd van tweeënvijftig jaar bereikt:*

1. in het jaar 2006: *tweeënvijftig jaar en drie maanden*
2. in het jaar 2007: *tweeënvijftig jaar en zes maanden*;
3. in het jaar 2008: *tweeënvijftig jaar en negen maanden*;
4. in het jaar 2009: *drieënvijftig jaar*;
5. in het jaar 2010: *drieënvijftig jaar en drie maanden*;
6. in het jaar 2011: *drieënvijftig jaar en zes maanden*;
7. in het jaar 2012: *vierenvijftig jaar*;
8. in het jaar 2013: *vierenvijftig jaar en zes maanden*;
9. in het jaar 2014: *vijfenvijftig jaar*;
10. in het jaar 2015: *vijfenvijftig jaar en zes maanden*;
11. in het jaar 2016: *zesenvijftig jaar*;
12. in het jaar 2017: *zesenvijftig jaar en zes maanden*;
13. in het jaar 2018 tot en met het jaar 2026: *zevenenvijftig jaar*.

*Voor de militair van de zeemacht die de rang bekleedt van luitenant ter zee der eerste klasse, of een hogere rang, die de leeftijd van vijfenvijftig jaar bereikt:*

1. in het jaar 2009: *vijfenvijftig jaar en drie maanden*;
2. in het jaar 2010: *vijfenvijftig jaar en zes maanden*;
3. in het jaar 2011: *vijfenvijftig jaar en negen maanden*;
4. in het jaar 2012: *zesenvijftig jaar*;
5. in het jaar 2013: *zesenvijftig jaar en drie maanden*;
6. in het jaar 2014: *zesenvijftig jaar en zes maanden*;
7. in het jaar 2015: *zevenenvijftig jaar*;
8. in het jaar 2016: *zevenenvijftig jaar en zes maanden*;
9. in het jaar 2017: *achtenvijftig jaar*;
10. in het jaar 2018: *achtenvijftig jaar en zes maanden*;
11. in het jaar 2019: *negenenvijftig jaar*;
12. in het jaar 2020: *negenenvijftig jaar en zes maanden*.

**Voor militairen KL, KLu, KMar, die de leeftijd van vijfenvijftig jaar bereiken**

1. in het jaar 2006: *vijfenvijftig jaar en drie maanden*;
2. in het jaar 2007: *vijfenvijftig jaar en zes maanden*;
3. in het jaar 2008: *vijfenvijftig jaar en negen maanden*;
4. in het jaar 2009: *zesenvijftig jaar*;
5. in het jaar 2010: *zesenvijftig jaar en drie maanden*;
6. in het jaar 2011: *zesenvijftig jaar en zes maanden*;

7. in het jaar 2012: *zevenenvijftig jaar*;
8. in het jaar 2013: *zevenenvijftig jaar en zes maanden*;
9. in het jaar 2014: *achtenvijftig jaar*;
10. in het jaar 2015: *achtenvijftig jaar en zes maanden*;
11. in het jaar 2016: *negenenvijftig jaar*;
12. in het jaar 2017: *negenenvijftig jaar en zes maanden*.

#### **Bron**

- [Algemeen militair ambtenarenreglement MP 31-101-1210 hfdst 6 art 39a, 39b en 39c](#)
- [Arbeidsvoorwaardenakkoord 1 januari 2017 tot 1 oktober 2018](#)  
(link werkt alleen op intranet van Defensie)
- [Startpagina P&O Nieuwe diensteinderegeling nDER](#)  
(link werkt alleen op intranet van Defensie)
- [UGM wet](#)

## Pensioengeldige diensttijd en het berekeningspercentage

Het is van belang dat u inzicht heeft in hoe uw pensioengeldige diensttijd berekend wordt.

In de '[Kaderwet Militaire Pensioenen](#)' kunt u hierover onder andere het volgende terugvinden:

- Welke periode dat u in dienst bent geweest bij Defensie, meetelt voor bepaling van uw pensioengeldige diensttijd. Deze diensttijd vormt de basis voor de hoogte van uw uitkering;
- De dubbeltelling van diensttijd doorgebracht, vóór 01-07-1986, tussen de keerkringen en in Arctische en Antarctische gebieden;
- Welke tijd voor pensioengeldige diensttijd mede in aanmerking wordt genomen (o.a. burger overheidsdienst);
- De dubbeltelling van diensttijd waarin werd deelgenomen aan krijgsverrichtingen (worden bij KB vastgelegd);
- Het al dan niet mede tellen van tijdvakken van verlof, non-activiteit, ongeoorloofde afwezigheid, enz.;
- De afronding van de voor pensioengeldige diensttijd;
- De tot 01-07-1986 geldende tropenverhoging.

### **Let op!**

De pensioengeldige diensttijd wordt uitgedrukt in jaren, maanden en dagen.

Zo is met betrekking tot de UGM bepaald dat de tijd tijdens uitkeringstermijn voor de helft mee telt als pensioengeldige diensttijd.

De gewezen militair draagt gedurende de **gehele uitkeringstermijn** de helft van de voor actief dienende vastgestelde pensioenbijdrage bij.

Het berekeningspercentage waarop u als gewezen militair aanspraak heeft bedraagt voor de pensioengeldige tijd 1,657%<sup>2</sup>.

Met betrekking tot het berekeningspercentage voor het pensioen geldt dat de pensioentijd x 1,657% niet van toepassing is bij de zogenaamde 'grensbedragen'. Indien namelijk de pensioengrondslag lager is dan € 31.157,87 (01-01-2019) volgt een andere berekeningsmethode.

Sedert 01-01-2002 telt de periode van uitzending in het kader van een operatie waarop de [VVHO](#) van toepassing is, dubbel voor de berekening van de pensioengeldige tijd. Dit heeft effect op de opbouw van het ouderdomspensioen. Een half jaar uitzending leidt op deze wijze tot de opbouw van een heel pensioenjaar. De dubbeltelling geldt in principe niet voor humanitaire operaties korter dan 1 maand. Verder kan Onze Minister, in overleg met de centrales van overheidspersoneel, besluiten om een humanitaire inzet vanwege de aard van de operatie niet voor dubbeltelling in aanmerking te laten komen.

Pensioengeldige diensttijd welke is opgebouwd voor 01-06-2001 werd onder de AMP altijd afgerond in hele maanden naar boven. Met ingang van 01-06-2001 (overgang naar het ABP) wordt de pensioengeldige diensttijd niet meer afgerond. Op 31-05-2001 is uw pensioengeldige diensttijd derhalve afgerond en overgenomen door het ABP.

---

<sup>2</sup> 1,75% tot 01-01-2016. Indien de berekening van het ouderdomspensioen in 2015 leidt tot een overschrijding van het fiscale kader op grond van de Wet op de Loonbelasting 1964, geldt 1,657%.

## Rekenvoorbeeld (oDER)

### Voorbeeld berekenen voor pensioengeldige diensttijd

Militair X. registratienummer 61.10.29.000, is op 07-09-1981 bij Koninklijke Luchtmacht als militair opgekomen. Per 01-11-2020 verlaat hij de werkelijke dienst vanwege het bereiken van de leeftijd van 59 jaar, en ontvangt een UGM-uitkering tot 65-jarige leeftijd.

### Pensioengeldige diensttijd

Bij de Wet van 10-04-1997, Stbl. 162 (aanpassingswet privatisering ABP) is o.a. het voor het ouderdomspensioen gehanteerde maximum van 40 pensioenjaren komen te vervallen (01-01-1996).

### Voor pensioengeldige diensttijd per 29-10-2026 (65-jarige leeftijd)

|                                        |       |        |        |
|----------------------------------------|-------|--------|--------|
| Totaal werkelijke dienst op 01-11-2020 | 39 jr | 2 mnd  | 0 dgn  |
| Opbouw tijdens UGM-periode             | 2 jr  | 11 mnd | 29 dgn |
| Totaal voor pensioengeldige diensttijd | 42 jr | 1 mnd  | 29 dgn |

In dit rekenvoorbeeld is de '[Dubbeltelling op basis van vredes- en humanitaire operaties](#)', buiten beschouwing gelaten. Wel is meegenomen de afronding van de pensioengeldige diensttijd voor 01-06-2001.

### Bron

- [Pensioenreglement militairen](#) (tijdelijk niet beschikbaar op de website van het ABP)
- [Pensioenen MP 32-500](#)

## Het pensioengevend inkomen, laatstelijk genoten bezoldiging

Uw pensioengevend inkomen<sup>3</sup> is het bedrag aan bezoldiging, waarop u aanspraak heeft of zou hebben gehad.

Voor het militair personeel is de berekeningsgrondslag opgenomen in artikel 23a van het inkomstenbesluit militairen (*IBM*), juncto artikel ..... van het *pensioenreglement* (*tijdelijk niet beschikbaar op de website van het ABP*) van het ABP.

Als inkomstenbestanddelen tellen naast de bezoldiging, de vakantie-uitkering en de structurele eindejaarsuitkering uitsluitend mee:

- a) Vliegtoelage;
- b) De garantievliegtoelage;
- c) De toelage Huis van Z.M. de Koning;
- d) De functioneringstoelage (indien deze ten minste 5 jaren onafgebroken is toegekend voorafgaande aan ontslag);
- e) De toelage officieren-arts, officieren-tandarts en officieren-apotheker, zodra deze laatstelijk gedurende 5 jaren onafgebroken is genoten;
- f) De toelage officieren-medisch specialist, zodra deze laatstelijk gedurende 5 jaren onafgebroken is genoten;
- g) De brevettoelage marinierskapel;
- h) Een op grond van artikel 26 van het IBM dan wel een voor 01-01-2009 op grond van artikel 115 van het Algemeen militair ambtenarenreglement toegekende schadeloosstelling, vergoeding of tegemoetkoming, voor zover deze, naar het oordeel van Onze Minister, een vast onderdeel van zijn inkomen vormt;
- i) De door Onze Minister te schatten geldswaarden per jaar van het emolument van kleermakers, schoenmakers en barbiers der zeemacht wegens werkzaamheden ten dienste van de militairen, welke schatting niet individueel geschiedt doch voor alle kleermakers, schoenmakers en barbiers naar een voor elk van deze categorieën te bepalen bedrag, berekend naar de gemiddelde inkomsten, welke door elke categorie jaarlijks uit het bedrijf wordt genoten;
- j) Het emolument huisvesting Koninklijke marechaussee;
- k) De vaste vergoeding extra beslaglegging (VEB-toelage), voor zover na 31-12-2001 is genoten door militairen op wie de verplichte verhoging van de ontslagleeftijd van toepassing is en voor militairen die vanaf 01-01-2001 gedurende een periode van ten minste 2 jaar vrijwillig hebben nagediend.

### De laatst genoten bezoldiging

Met betrekking tot de UGM wordt als laatst genoten bezoldiging aangenomen de som van de bij het vaststellen van het pensioengevend inkomen in beschouwing te nemen inkomsten en baten - in geld uitgedrukt - waarop u op de dag **voorafgaande aan het ontslag** aanspraak had of zou hebben gehad.

Wijzigd de hierboven bedoelde som, anders dan ten gevolge van wijziging in de voor bezoldiging geldende diensttijd, dan geldt het gewijzigde bedrag.

De uitkeringsinstantie gaat voor de vaststelling van de uitkering uit van de bezoldiging van de rang in werkelijke dienst!

### Premie ouderdoms- en nabestaandenpensioen (OP/NP)

Op uw uitkering wordt premie OP/NP ingehouden. Deze bedraagt 4,64%<sup>4</sup> (01-01-2019) van het pensioengevend inkomen, nadat deze is verminderd met een zogenaamde 'franchise'.

De franchise (premievrij bedrag) houdt verband met de inbouw van de AOW-pensioen in het militaire pensioen. Vanaf 01-01-2019 is deze € 20.100,00 per jaar.

<sup>3</sup> Aftoppingsgrens pensioengevend inkomen € 107.593,00 (01-01-2019).

<sup>4</sup> Is de helft van wat de actief dienende militair dient te betalen.

## De UGM vanaf 01-01-2006

Onderdeel van het arbeidsvoorwaardenakkoord 2000-2001 en 2017-2018 voor de sector Defensie is een pakket maatregelen gericht op modernisering van het diensteindestelsel voor militairen. Het volgende is op u van toepassing.

De huidige UGM-leeftijd is gefaseerd verhoogd (zie ook hoofdstuk '*Leeftijdontslag (LOM) met UGM-uitkering*'). Na uw leeftijdsontslag krijgt u tot uw pensioengerechtigde leeftijd een uitkering (*UGM*). De uitkering na het leeftijdsontslag bedraagt 73% van de uitkeringsgrondslag. In deze uitkeringsgrondslag is de vaste vergoeding voor extra beslaglegging (de zogenoemde VEB-toelage) opgenomen ter waarde van 9,3%.

### Hoe en wanneer wordt de uitkering betaalbaar gesteld

Ongeveer 5 à 6 weken voor de datum van het ontslag ontvangt u van het ABP Bijzondere Regelingen Defensie Serviceteam UGM een brief op uw huisadres.

Bij deze brief is een betaalformulier UGM en een brochure gevoegd. Het betaalformulier dient u, na invulling en ondertekening, zo spoedig mogelijk compleet ingevuld terug te sturen.

Heeft u bovenvermeld formulier **juist** ingevuld en **tijdig** teruggezonden, dan wordt de uitkering op het opgegeven IBAN-rekeningnummer bijgeschreven. In het algemeen is dit de militaire betaaldag +1 of -1.

### Het recht op de uitkering eindigt

- Wanneer u de pensioengerechtigde leeftijd bereikt;
- Met ingang van de dag dat u als militair of als geestelijke verzorger in de krijgsmacht terugkeert;
- Met ingang van de dag volgend op de dag waarop u overlijdt.

### Bron

- [Pensioenen MP 32-500-3000 UGM wet art. 1 pt. 1 onder d en art. 2](#)

## Cumulatie van de UGM en neveninkomsten

In het arbeidsvoorwaardenakkoord 2009-2010 voor de sector Defensie is onder andere het schrappen van de anticumulatiebepaling in de UGM bepaald.

Het schrappen van de anticumulatiebepaling in de UGM heeft in een aantal gevallen geleid tot overschrijding van de door het kabinet jaarlijks vastgestelde norm voor de samenloop van inkomsten in de (semi)publieke sector. Voor partijen is dat aanleiding om de samenloop van inkomsten op basis van de UGM en neveninkomsten uit de (semi)publieke sector te maximeren op het niveau van deze norm. Indien die norm wordt overschreden, wordt het meerdere verrekend met de UGM-uitkering. De uitkeringsgerechtigde dient de relevante neveninkomsten aan de uitkeringsinstantie te rapporteren.

De maximering van de samenloop van inkomsten op basis van de UGM en neveninkomsten uit de (semi)publieke sector geldt niet voor die neveninkomsten die al werden genoten voor de inwerkingtreding van de wijziging van de UGM als gevolg van deze afspraken over de UGM en neveninkomsten. Sinds 01-01-2013 is de '[Wet Normering Topinkomens](#)' van toepassing.

### Neveninkomsten

In veel gevallen dient u belasting bij te betalen wanneer er sprake is van onderstaande situatie(s):

- U naast een uitkering een baan heeft;
- U twee of meer banen hebt;
- U niet in loondienst werkt en bijvoorbeeld inkomsten hebt als freelancer of gastouder;
- U een zelfstandig beroep uitoefent, een eigen bedrijf of onderneming heeft;
- U veel vermogen heeft.

### Hoe betalen?

U kunt een voorlopige aanslag aanvragen bij de belastingdienst voor het te betalen bedrag.

U betaalt de belasting dan in maandelijkse termijnen. Het totale bedrag aan belasting dat u moet betalen, wordt verdeeld over de resterende maanden van het jaar. De 1<sup>e</sup> termijn is ongeveer 6 weken nadat u de aanslag hebt aangevraagd.

Eventueel teveel betaalde loonheffing dient u dan zelf terug te vragen.

### Let op!

Als u in het verleden geen aangifte heeft gedaan bij de belastingdienst - loonheffing was eindheffing - moet u er rekening mee houden dat als u naast uw UGM-uitkering een baan heeft, wel aangifte moet doen, omdat u inkomen ontvangt uit meerdere bronnen.

## Vestiging in het buitenland met UGM, (keuze)pensioen of AOW

Indien u zich na uw ontslag bij Defensie blijvend gaat vestigen in het buitenland heeft u veel te regelen. [Wat u moet regelen](#) als u gaat emigreren, is afhankelijk van het land van bestemming. Denk in ieder geval aan belastingen, zorgverzekering, diploma's, beroepserkenning, pensioen en uitkering. Ook kunnen instanties in het buitenland om bepaalde documenten vragen. Deze documenten moet u voor uw vertrek rechtsgeldig laten maken.

### UGM

Op de UGM-uitkering wordt vanaf de datum blijvende vestiging in het buitenland **geen** premie volksverzekeringen (AOW, Anw en Wlz) ingehouden.

#### Let op!

Voor de betaling van uw UGM-uitkering moet u regelmatig aantonen dat u leeft. Daarom ontvangt u jaarlijks het formulier '[Bewijs van in leven zijn](#)' van ABP Bijzondere Regeling Defensie, Serviceteam UGM.

Laat het formulier invullen door een daartoe bevoegde autoriteit. Dat kan een ambtenaar van de burgerlijke stand in uw woonplaats zijn, een medewerker van het Nederlands consulaat in uw omgeving of een notaris.

Als u zich vestigt in het buitenland en inkomsten ontvangt uit een dienstbetrekking bij een Nederlandse werkgever of een eigen onderneming in Nederland dan blijft u belasting- en premieplichtig!

### Ouderdomspensioen militairen

Op het pensioen en de AOW-gat compensatie (voor meer informatie over dit onderwerp zie hoofdstuk 'AOW-gat compensatie') welke staat in de '*Leidraad Dienstverlating Militair Fase 3 UGM oDER*'. wordt tussen de datum blijvende vestiging in het buitenland en het bereiken van de AOW-leeftijd **geen** premie volksverzekeringen (AOW, Anw en Wlz) ingehouden.

#### Let op!

Heeft u geen AOW of Anw? Dan stuurt het ABP u ieder jaar het formulier '[Bewijs van in leven zijn](#)'. Omdat het ABP van buitenlandse gemeenten geen bericht krijgen als iemand is overleden. Dit formulier moet u laten invullen door de ambassade, het consulaat, de burgerlijke stand of een notaris.

### (keuze)Pensioen burgers

Wanneer uw (keuze)pensioen in gaat voor uw AOW-leeftijd wordt tussen de datum blijvende vestiging in het buitenland en het bereiken van de AOW-leeftijd **geen** premie volksverzekeringen (AOW, Anw en Wlz) ingehouden.

Gaat uw pensioen in op AOW-leeftijd dan wordt bij blijvende vestiging in het buitenland **geen** premie volksverzekeringen (AOW, Anw en Wlz) ingehouden.

### Vrijwillig verzekeren AOW en Anw vóór AOW-leeftijd

Vrijwillig verzekeren voor AOW en Anw gedurende de periode vestiging in het buitenland tot AOW-leeftijd is mogelijk. U dient zich dan te wenden tot de [SVB](#).

### AOW-pensioen

U bouwt 2% AOW-pensioen op per jaar. U krijgt een volledig AOW-pensioen als u in de 50 jaar voor uw

AOW-leeftijd altijd AOW verzekerd bent geweest.

Woont u in een EU, EER- of een verdragsland dan vraagt u het AOW-pensioen aan bij het sociale verzekeringsorgaan van het land waarin u woont. Indien u in het land waarin u woont nooit verzekerd bent geweest voor sociale verzekeringen, dan vraagt u het AOW-pensioen bij de Sociale Verzekeringsbank ([SVB](#)) aan. Als u buiten de EU, EER- of verdragsland woont, vraagt u het AOW-pensioen aan bij de [SVB](#).

#### **Let op!**

Als u zich vestigt in het buitenland en inkomsten ontvangt uit een dienstbetrekking bij een Nederlandse werkgever of een eigen onderneming in Nederland dan blijft u belasting- en premieplichtig!

#### **Bewijs van in leven zijn:**

Eén keer per jaar (in de maand voor uw geboortemaand) vraagt het SVB u een formulier levensbewijs in te laten vullen door bijvoorbeeld een gemeenteambtenaar of notaris in het land waar u woont. De SVB stuurt u dit formulier elk jaar automatisch toe.

### **De Nederlandse Sociale wetten**

In beginsel strekken deze wetten zich uit voor in Nederland woonachtigen. Denk in dit verband aan bijvoorbeeld de [AKW](#), [Anw](#), [AOW](#) en [Wlz](#).

### **Belasting en premie volksverzekeringen**

Op loon, loon uit vroegere dienstbetrekking en op daarmee gelijkgestelde uitkeringen wordt loonheffing ingehouden, bestaande uit loonbelasting en premie volksverzekeringen.

Bij blijvende vestiging in het buitenland bent u niet meer premieplichtig voor de volksverzekeringen.

Als u in het buitenland woont, kunt u in beginsel geen aanspraak maken op een vergoeding conform de [Wlz](#).

Indien u van plan bent zich op enig moment in het buitenland te vestigen moet u er rekening mee houden dat u nog een aantal formaliteiten met de belastingdienst heeft af te ronden.

#### **Let op!**

Indien u recht heeft op bepaalde verminderingen (bijvoorbeeld vanwege hypotheek, alimentatie, lage tarief loonheffing, enz.) voor uw vertrek naar het buitenland, dient u deze opnieuw aan te vragen bij de [belastingdienst buitenland in Heerlen](#), te bereiken op +31 (0)55 538 5385. De in Heerlen geplaatste belastingdienst buitenland is 'de' inspecteur voor de in het buitenland gevestigde Nederlanders.

### **Zorgverzekeringswet**

Indien u emigreert naar het buitenland met behoud van Nederlands pensioen of uitkering dan vervalt uw Nederlandse zorgverzekering.

### **Woonachtig in het buitenland en werkzaam in Nederland**

Woont u in het buitenland en bent u werkzaam in Nederland dan bent u ook verplicht verzekerd voor de Zorgverzekeringswet ([Zvw](#)). In dat geval betaalt uw werkgever de werkgeversheffing [Zvw](#) over uw loon.

Uw gezinsleden kunnen onder bepaalde voorwaarden ten laste van Nederland recht hebben op medische zorg. Deze gezinsleden moeten zich dan aanmelden bij het [CAK](#) Zorgverzekering en buitenland (verdragsgerechtigden)

De [Zvw](#) is op u van toepassing. Dit betekent dat u een verplichte basisverzekering dient af te sluiten bij een zorgverzekeraar in Nederland. U dient zich tevens aan te melden bij de uitvoerder van de nationale zorgverzekering in uw woonland.

### **Woont u in de EU/EER-landen of een verdragsland**

Dan kunt u voor rekening van Nederland aanspraak maken op het pakket zorg, geregeld in de nationale zorgverzekering van het land waar u woont, het woonlandpakket. Daarvoor moet u zich inschrijven bij een verzekeringsinstelling in uw woonplaats met een formulier E121, dat u bij het [CAK moet aanvragen](#) met het [aanvraagformulier verdragsformulier 121](#).

U kunt zich dus niet aanmelden voor de basisverzekering en/of de aanvullende verzekering(en). U betaalt een bijdrage voor de Zvw, die door het [CAK](#) wordt vastgesteld. U hebt eventueel recht op de zorgtoeslag, omdat u in Nederland een nominale premie Zvw betaalt. U en uw gezinsleden zijn niet Wlz-verzekerd.

### **Niet woonachtig in Europa (of EER-lidstaat of verdragsland) en niet werkzaam in Nederland**

De [Zvw](#) is niet op u van toepassing. Dit betekent dat u geen basisverzekering kunt afsluiten in Nederland. Ook is het niet mogelijk om voor rekening van Nederland aanspraak op het woonlandpakket te maken.

U moet zelf zorgen voor een zorgverzekering. U kunt bij een van de zorgverzekeraars of verzekeringsmaatschappijen een verzekering hiervoor afsluiten. Vaak is het verzekeren in het woonland zelf de beste oplossing. In enkele gevallen bent u verplicht de verzekering in het woonland te nemen (Curaçao, Aruba, [BES landen](#)).

### **Wanneer u zich in het buitenland vestigt, dan is het ook raadzaam om de volgende sites te raadplegen**

#### **Sociale Verzekeringsbank**

U gaat buiten Nederland wonen of werken.

[www.svb.nl](http://www.svb.nl)

#### **Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid**

Als u een uitkering ontvangt en naar het buitenland verhuist, kunt u uw uitkering soms meenemen. Voor het meenemen van een uitkering naar een land van de Europese Unie (EU), Europese Economische Ruimte (EER) en Zwitserland, gelden Europese afspraken. Er gelden andere regels als u uw uitkering mee wilt nemen naar een land buiten de EU, EER en Zwitserland. Dat kan alleen als Nederland een verdrag met dat land heeft gesloten.

[www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/uitkering-meenemen-naar-buitenland](http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/uitkering-meenemen-naar-buitenland)

#### **Belastingdienst**

Voor vragen over privé belastingzaken internationaal zie:

[www.belastingdienst.nl](http://www.belastingdienst.nl)

Voor vragen over belastingheffing in Nederland, België of Duitsland bij grensoverschrijdende situaties dient u contact op te nemen met het [Team Grensoverschrijdend Werken en Ondernemen \(GWO\)](#).

#### **Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds**

U verhuist naar het buitenland.

[www.abp.nl](http://www.abp.nl)

#### **Grensinfopunt**

Grensinfopunt is een vraag gestuurde wegwijzer van de Nederlandse overheid voor vragen over wonen, werken, studeren en ondernemen in Nederland, België en Duitsland.

[www.grensinfopunt.nl](http://www.grensinfopunt.nl)

### **Bureau Belgische Zaken (SVB BBZ)**

Het Bureau voor Belgische Zaken (BBZ) informeert u over de sociale zekerheid als u in België of Nederland gaat wonen, werken, studeren of ondernemen.

[www.svb.nl/int/nl/bbz](http://www.svb.nl/int/nl/bbz)

### **Bureau Duitse Zaken (SVB BDZ)**

Het Bureau voor Duitse Zaken (BDZ) informeert u over de sociale zekerheid als u in Duitsland of Nederland gaat wonen, werken, studeren of ondernemen.

[www.svb.nl/int/nl/bdz](http://www.svb.nl/int/nl/bdz)

### **Ministerie van Buitenlandse Zaken Vertegenwoordigingen in het Buitenland**

Hier vindt u informatie over de Nederlandse ambassades en consulaten in het buitenland en de buitenlandse ambassades en consulaten in Nederland.

[www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ambassades-consulaten-en-overige-vertegenwoordigingen](http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ambassades-consulaten-en-overige-vertegenwoordigingen)

### **CAK Zorgverzekering en buitenland (verdragsgerechtigden)**

Als u emigreert naar het buitenland met behoud van een Nederlands pensioen of uitkering dan vervalt uw Nederlandse zorgverzekering. Afhankelijk van het land waar u gaat wonen, kunt u aanspraak maken op medische zorg in dat land. U moet zich hiervoor aanmelden bij het CAK.

[www.hetcak.nl/regelingen/financiele-informatie-verdragsgerechtigden](http://www.hetcak.nl/regelingen/financiele-informatie-verdragsgerechtigden)

## Ouderdomspensioen militairen

Als u de pensioengerechtigde leeftijd bereikt eindigt het recht op de UGM-uitkering en ontstaat recht op het ouderdomspensioen conform het [ABP-pensioenreglement](#) (*tijdelijk niet beschikbaar op de website van het ABP*) eventueel inclusief de AOW-gat compensatie.

Op de voor u van toepassing zijnde AOW-leeftijd heeft u aanspraak op een uitkering op grond van de AOW.

### AOW-gat compensatie

Wanneer u op 65-jarige leeftijd ouderdomspensioen ontvangt, ontvangt u een AOW-gat compensatie tot uw AOW leeftijd. Voor meer informatie over dit onderwerp zie hoofdstuk 'AOW-gat compensatie' welke staat in de 'Leidraad Dienstverlating Militair Fase 3 UGM oDER'.

### Hoe wordt het pensioen berekend?

Hiervoor zijn drie gegevens van belang:

- De voor pensioengeldige diensttijd van de gewezen militair;
- De berekeningspercentages 1,657%<sup>5</sup>;
- Voor de berekening van het pensioen wordt een peildatum gehanteerd. Daarbij wordt gekeken naar de inkomstenbestanddelen die meetellen voor de berekeningsgrondslag en die op 1 januari van het jaar voorafgaande aan het jaar van pensionering werden genoten. Verhogingen van inkomstenbestanddelen na januari van dat jaar tellen daarom niet meer mee voor de berekeningsgrondslag.

De vermenigvuldiging van de bovenvermelde gegevens bepalen het pensioen.

### Pensioengeldige diensttijd x percentage x pensioengevend inkomen (minus de franchise)

De uitkomst van deze vermenigvuldiging wordt op een jaarbedrag vastgesteld en naar boven afgerond op hele euro's.

De pensioenen zijn dus wat men noemt 'welvaartsvast'. Dit betekent dat de pensioenen zowel hoger als lager kunnen worden.

### Bijzonder ouderdomspensioen

Uw ex-partner heeft recht op de helft van het ouderdomspensioen dat tijdens de relatie is opgebouwd. Dat is geregeld in de Wet Verevening pensioenrechten bij scheiding ([Wet VPS](#)) vanaf 01-05-1995<sup>6</sup>. U en uw ex-partner kunnen van de wettelijke verdeling afwijken. Uw ex-partner moet het daar wel mee eens zijn.

---

5 1,75% tot 01-01-2016. Indien de berekening van het ouderdomspensioen in 2015 leidt tot een overschrijding van het fiscale kader op grond van de Wet op de Loonbelasting 1964, geldt 1,657%.

6 Op scheidingen voor 27-11-1981 kan een ex-partner geen aanspraak maken op het ouderdomspensioen. Op scheidingen in de periode van 27-11-1981 tot 01-05-1995 is het [Boon-Van-Loon-arrest](#) van toepassing.

## Algemene ouderdomswet (AOW)

Vanaf 1 januari 2013 gaat de AOW-leeftijd in stappen omhoog naar 67 jaar in 2021. Vanaf 2022 hangt de AOW-leeftijd af van de levensverwachting. Blijven mensen gemiddeld langer leven? Dan gaat de AOW-leeftijd in stappen van 3 maanden omhoog. In 2022, 2023 en 2024 is de AOW-leeftijd 67 jaar en 3 maanden, omdat de levensverwachting ongeveer gelijk is gebleven.

Vanaf 2025 is de AOW-leeftijd gekoppeld aan de levensverwachting.

U kunt bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor u zelf nagaan wanneer u uw [AOW-leeftijd](#) bereikt.

Het AOW-pensioen gaat in op de dag waarop u de AOW-leeftijd bereikt en wordt uitbetaald door de [SVB](#). Uw partner moet net als u zelf het AOW-pensioen aanvragen.

De AOW-pensioenen worden verhoogd of verlaagd met het indexcijfer van het wettelijk nettominimumloon. In het algemeen worden de AOW-pensioenen jaarlijks per 1 januari en 1 juli bijgesteld.

Op de bedragen van het AOW-pensioen wordt een korting toegepast van 2%:

- Voor elk kalenderjaar, dat de AOW gerechtigde 50 jaar voorafgaande aan de AOW-leeftijd niet verzekerd is geweest;
- Voor elke jaar, welke de AOW gerechtigde nalatig is geweest premie te betalen.

### AOW-pensioen voor defensiemedewerkers die in het buitenland geplaatst zijn geweest

Op het aanvraagformulier AOW-pensioen dient te worden vermeld of u gedurende de periode van actieve dienst in het buitenland woonachtig bent geweest c.q. heeft gewerkt. Niet voor alle defensiemedewerkers of hun nagelaten betrekkingen is duidelijk, dat daarbij opgemerkt moet worden, dat dit een buitenlandse plaatsing als defensiemedewerker betrof. Wordt deze opmerking niet opgenomen, dan bestaat de mogelijkheid, dat de SVB niet overgaat tot het toekennen van een AOW-pensioen waarop aanspraak bestaat.

### AOW-pensioen aanvragen

Als u in Nederland staat ingeschreven bij de gemeente, krijgt u 5 maanden voor uw AOW-leeftijd een brief thuisgestuurd. Als u een '[Berichtenbox](#)' van de overheid heeft, ontvangt u de brief in uw Berichtenbox. In deze brief staat dat u online met uw DigiD een aanvraag voor een AOW-pensioen kunt indienen bij de SVB. Uw DigiD is een persoonlijke combinatie van gebruikersnaam en wachtwoord waarmee u terecht kunt bij elektronische diensten van overheidsinstellingen. Hiervoor moet u uw gebruikersnaam en een wachtwoord activeren bij [DigiD](#).

Woont u in een EU/EER-land of een verdragsland dan vraagt u het AOW-pensioen aan bij het sociale verzekeringsorgaan van uw woonland. Tenzij u in uw woonland nooit verzekerd bent geweest voor sociale verzekeringen, dan vraagt u het AOW-pensioen bij een [SVB vestiging](#) aan. Als u buiten een EU/EER-land of een verdragsland woont, vraagt u het AOW-pensioen aan bij de [SVB](#).

### Bron

- [Algemene ouderdomswet](#)

## **AOW-gat compensatie**

Voor militairen die kiezen voor de oude diensteinderegeling eindigt de UGM-uitkering wanneer de leeftijd van 65 jaar wordt bereikt. Vanaf 65 jaar tot de geldende AOW-leeftijd bestaat dan aanspraak op de compensatie AOW-gat van Defensie. Meer over de (uitvoering van de) AOW-gat compensatie kunt u vinden op de website van Defensie: [www.defensie.nl/aow-gat](http://www.defensie.nl/aow-gat).

### **Rekentool**

Indien u wilt weten wat de (op basis van de huidige gegevens berekende) financiële gevolgen van de AOW-gat compensatie voor u zijn, dan kunt u gebruik maken van de rekentool op [www.defensie.nl/aow-gat](http://www.defensie.nl/aow-gat). Met de rekentool kan u aan de hand van de beschikbare pensioengegevens zelf een inkomensoverzicht generen. Uw pensioengegevens staan vermeld op uw Uniform Pensioen Overzicht (UPO). Het UPO overzicht kunt u vinden op '[MijnABP](#)'.

## Uitkering bij overlijden

Voor de toepassing van dit deel wordt onder weduwe mede begrepen de nabestaande van de levenspartner met wie de niet-gehuwde betrokkene samen woonde en - met het oogmerk om duurzaam samen te leven - een gemeenschappelijke huishouding voerde op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract, bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding. Deze dient dan wel ABP te zijn aangemeld (het zogenoemd ABP geregistreerd). Tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt. Het ABP kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overlegd, waaruit blijkt van het bestaan van dat samenlevingscontract.

### Vanaf UGM-uitkering

Als u overlijdt gedurende uw UGM periode dan heeft uw partner recht op een eenmalige uitkering bij overlijden (UBO), gelijk aan driemaal het maandelijkse bedrag van de uitkering waarop u op de dag voorafgaande aan die van het overlijden aanspraak had. De eventueel teveel ontvangen UGM wordt verrekend met de UBO.

Als u **in Nederland** woont, krijgt het ABP via de gemeente het overlijdensbericht automatisch toegestuurd. Zij sturen de nabestaande een betaalformulier UBO. De bij het ABP bekende gegevens zijn al ingevuld. De nabestaande hoeft deze alleen te controleren en (eventueel) ontbrekende informatie (bijvoorbeeld het IBAN-rekeningnummer) aan te vullen.

Woont u **in het buitenland** dan dient uw nabestaande contact op te nemen met het ABP. Het ABP zal uw nabestaande adviseren om de volgende documenten/informatie zo snel mogelijk op te sturen:

- Kopie overlijdensakte van de burgerlijke stand of een overlijdensakte opgemaakt door een notaris;
- Uw burgerservicenummer;
- Uw IBAN-rekeningnummer.

Met ingang van de dag volgende op die van overlijden komt de UGM-uitkering krachtens de bepalingen van die wet te vervallen. Uw partner kan eventueel met ingang van die dag recht hebben op nabestaandenpensioen uitbetaald door het ABP.

De uitkering bij overlijden wordt berekend en betaalbaar gesteld aan de rechthebbende door het ABP.

### Vanaf 65 jaar

#### ABP

Als u overlijdt op of na uw 65-jarige leeftijd dan heeft uw partner recht op een eenmalige uitkering, gelijk aan tweemaal het maandelijkse bedrag van het ouderdomspensioen (ABP), waarop u op de dag voorafgaande aan die van het overlijden aanspraak had.

Als u **in Nederland** woont, krijgt het ABP via de gemeente het overlijdensbericht automatisch toegestuurd. Zij sturen de nabestaande een betaalformulier UBO. De bij het ABP bekende gegevens zijn al ingevuld. De nabestaande hoeft deze alleen te controleren en (eventueel) ontbrekende informatie (bijvoorbeeld het IBAN-rekeningnummer) aan te vullen.

Woont u **in het buitenland** dan dient uw nabestaande contact op te nemen met het ABP. Het ABP zal uw nabestaande adviseren om de volgende documenten/informatie zo snel mogelijk op te sturen:

- Kopie overlijdensakte van de burgerlijke stand of een overlijdensakte opgemaakt door een notaris;
- Uw burgerservicenummer;

- Uw IBAN-rekeningnummer.

Met ingang van de dag volgende op die van overlijden komt het ouderdomspensioen krachtens de bepalingen van het [ABP-pensioenreglement](#) (*tijdelijk niet beschikbaar op de website van het ABP*) te vervallen. Uw partner kan eventueel met ingang van die dag recht hebben op een nabestaandenpensioen welke wordt uitbetaald door het ABP.

De uitkering bij overlijden wordt berekend en betaalbaar gesteld aan de rechthebbende door het ABP. Het eventueel teveel ontvangen pensioen wordt verrekend met de UBO.

Als er geen partner is kent ABP de overlijdensuitkering toe aan:

- a) De wezen;
- b) Ouders, meerderjarige kinderen, broers of zussen, als de overledene kostwinner van hen was.

Als er ook geen personen als hierboven vermeld zijn, kan het ABP de overlijdensuitkering uitbetalen aan een derde voor de betaling van de kosten van de laatste ziekte en lijkbezorging. De nalatenschap van de overledene moet dan niet toereikend zijn voor deze kosten.

## SVB

Als u overlijdt op of na uw AOW-leeftijd dan heeft uw partner naast de overlijdensuitkering van het ABP ook recht op een eenmalige uitkering, gelijk aan eenmaal het maandelijks bedrag van het AOW-pensioen (SVB), waarop u op de dag voorafgaande aan die van het overlijden aanspraak had.

Als u **in Nederland** woont, krijgt de SVB via de gemeente het overlijdensbericht automatisch toegestuurd.

De overlijdensuitkering is voor:

- De overblijvende partner of als deze er niet is;
- De kinderen jonger dan 18 jaar of als deze er niet zijn;
- De persoon die tot de dag van het overlijden met de overledene in één huis woonde.

Omdat de partner bij de SVB bekend is, betaald de SVB de overlijdensuitkering meteen uit. Het eventueel teveel ontvangen AOW-pensioen wordt verrekend met de eenmalige uitkering.

## **Let op!**

Heeft u geen overlijdensuitkering ontvangen, maar denkt u dat u deze wel kunt krijgen? Neem dan contact met de [SVB](#). De overlijdensuitkering moet binnen een jaar na het overlijden worden aangevraagd.

Woont u **in het buitenland** dan dient uw nabestaande **altijd** contact op te nemen met de [SVB](#).

## **Bron**

- [Pensioenen MP 32-500-3000 UGM wet: art 9 en 10](#)
- [ABP-pensioenreglement](#): (*tijdelijk niet beschikbaar op de website van het ABP*)
- [Algemene ouderdomswet](#)
- [Website AOW overlijden](#)
- [Website ABP overlijden](#)
- [UGM wet](#)

## Algemene nabestaandenwet

Als uw partner overlijdt, komt er veel op u af. U moet van alles regelen, terwijl uw hoofd daar misschien helemaal niet naar staat. Het overlijden kan ook financiële gevolgen voor u hebben. De overheid zorgt er met de nabestaandenuitkering [Anw](#) voor dat nabestaanden een basisinkomen hebben. De SVB zorgt ervoor dat u het juiste bedrag op tijd ontvangt.

### De volgende groepen kunnen recht op een uitkering hebben:

- **Nabestaanden die een ongehuwd kind tot 18 jaar verzorgen**
- **Nabestaanden die ten minste 45% arbeidsongeschikt zijn op de dag van overlijden van uw partner of op de dag dat hun kind de leeftijd van 18 jaar bereikt en van wie de arbeidsongeschiktheid ten minste drie maanden duurt**

Bovendien geldt nog, dat de overledene op de overlijdensdatum verzekerd moet zijn geweest en de nabestaande op de overlijdensdatum niet de AOW-leeftijd heeft bereikt en dat u een nabestaande van de overledene bent.

Onder de nabestaande volgens de Anw wordt verstaan: de weduwnaar van de overledene, of de man of vrouw die met de overledene tot en met de dag van overlijden heeft samengewoond.

Alle nabestaanden die met een '*officiële*' partner een gezamenlijk huishouden voerden ten tijde van het overlijden, kunnen recht hebben op een uitkering.

Dus niet alleen gehuwden, maar ook ongehuwd samenwonenden. Ook broers en zussen kunnen een gezamenlijk huishouden hebben. De Anw beschouwt u niet als samenwonend, als u een gezamenlijk huishouden hebt met een eigen kind, een geadopteerd kind of met uw vader of uw moeder. U kunt dus geen recht op een uitkering krijgen op grond van het overlijden van uw kind of één van uw ouders. Andersom geldt ook dat u, als u een uitkering ontvangt, het recht op deze uitkering niet verliest als u met uw kind gaat samenwonen.

### Als uw ex-echtgenoot is overleden

Was u vroeger getrouwd (of geregistreerd partner), maar bent u inmiddels gescheiden? En is uw ex-echtgenoot overleden? Dan kunt u een nabestaandenuitkering Anw krijgen als:

- 5 u zowel op de dag van de echtscheiding als op de dag van overlijden van uw ex-echtgenoot voldeed aan de voorwaarden om Anw te krijgen, en
- 6 uw ex-echtgenoot op de dag van zijn of haar overlijden verplicht was om u partneralimentatie te betalen. Het maakt niet uit of u ook echt partneralimentatie heeft gekregen.

### De hoogte van de uitkering

De uitkering komt overeen met het sociaal minimum voor een alleenstaande zoals dat ook in andere volksverzekeringen geldt. Dat betekent dat een nabestaande een uitkering van maximaal 70% van het minimumloon ontvangt.

## De inkomenstoets

Heeft u andere inkomsten? Dan kunnen deze invloed hebben op uw nabestaandenuitkering Anw. Deze inkomsten trekt de SVB helemaal, gedeeltelijk of niet van uw Anw af. Dit hangt af van het soort inkomen. Op een wezenuitkering hebben andere inkomsten geen invloed. De SVB trekt andere inkomsten hier niet vanaf.

In de praktijk houdt dit in dat er bij een inkomen/uitkering tot € 807,90 bruto per maand (01-01-2019) niets op de Anw wordt gekort. De korting loopt op naarmate het inkomen/uitkering stijgt; bij een inkomen/uitkering van € 2.614,49 bruto per maand is de Anw nihil (01-01-2019).

Welke inkomsten wel of niet van invloed zijn op uw nabestaandenuitkering Anw zie de website van de [SVB](#).

## Inkomsten die verband houden met arbeid

Inkomsten uit **vroegere arbeid** zoals WIA, WAO, WW en dergelijke worden geheel met de uitkering verrekend. Is de andere uitkering hoger dan € 1.204,39 bruto per maand (01-01-2019), dan krijgt u geen nabestaandenuitkering Anw. Een lagere uitkering wordt van de nabestaandenuitkering afgetrokken.

### De nabestaandenuitkering Anw eindigt

- Als u de AOW-leeftijd bereikt;
- Als u (her)trouwt of opnieuw gaat samenwonen.

Voor een totaaloverzicht van alle soorten inkomens die invloed hebben op uw nabestaandenuitkering Anw zie de website van de [SVB](#).

## Wezenuitkering<sup>7</sup>

Wezen krijgen altijd een uitkering van € 402,52 (tot 10 jaar) of € 595,23 (tot 16 jaar) bruto per maand<sup>8</sup>. Deze uitkering is onafhankelijk van een ander inkomen. Voor wezen van 16 jaar en ouder kan de uitkering verlengd worden. De voorwaarden vindt u op de [SVB](#) site. Bij verlenging bedraagt de uitkering € 787,93 bruto per maand (zie voetnoot 2) (01-01-2019).

## Uw Anw en de kostendelersnorm

Per 01-07-2015 is voor de nabestaandenuitkering Anw de kostendelersnorm ingevoerd. Woont er iemand van 21 jaar of ouder op uw adres? Dan krijgt u misschien minder Anw-uitkering.

### Hoe werkt de kostendelersnorm

Wonen nog andere mensen van 21 jaar of ouder bij u in huis? Dan kunnen zij meebetalen in de kosten van uw huishouden. Deze mensen noemen we 'kostendeler'. Woont bij u een kostendeler? Dan wordt vanaf 01-07-2015 uw Anw-uitkering lager.

- [Wie zijn kostendeler?](#)
- [Wie zijn geen kostendeler?](#)
- [Wat is het verschil tussen een partner en een kostendeler?](#)

## Wat verandert er voor u vanaf 01-07-2015

Er verandert niets als:

- U alleen blijft wonen;

---

<sup>7</sup> Als een kind geen ouders meer heeft.

<sup>8</sup> Exclusief vakantiegeld

- U met een kind of kinderen woont die nog geen 21 jaar zijn;
- Uw thuiswonend kind 21 jaar wordt, maar een opleiding of studie volgt.

Uw Anw wordt in stapjes verlaagd als:

- Uw thuiswonend kind 21 jaar wordt en geen opleiding of studie volgt;
- Er iemand van 21 jaar of ouder bij u woont of komt wonen en die **niet** als partner telt.

### **De Anw wordt in stapjes verlaagd**

Woont bij u een kostendeler? Dan wordt uw nabestaandenuitkering Anw in stapjes verlaagd. De laatste verlaging is per 01-01-2019. Dan is het normbedrag 50% van het minimumloon. Elk jaar worden in januari en juli de bedragen aangepast.

Uw overige inkomsten worden helemaal of gedeeltelijk van het normbedrag afgetrokken. Woont er geen kostendeler meer bij u? Dan krijgt u weer het maximale normbedrag van 70%.

### **Wijziging doorgeven**

Komt er iemand bij u in huis wonen? Geef dit direct aan de SVB door. Ook als die persoon nog niet staat ingeschreven bij de gemeente. De SVB kijkt dan of uw Anw-uitkering moet worden aangepast.

Woont u buiten Nederland? Dan krijgt u van de SVB een brief waarin zij u vragen door te geven of u medebewoners heeft.

### **Anw aanvragen**

Als een persoon die in Nederland is ingeschreven komt te overlijden krijgt de partner of de wees (jonger dan 21 jaar) binnen twee weken een brief van de SVB over de nabestaandenuitkering Anw. In deze brief staat dat u uw aanvraag voor Anw-uitkering kunt indienen bij de SVB. Bij de brief zit een hulpmiddel waarmee u kunt bepalen of u in aanmerking komt voor een Anw-uitkering. Woonde de overledene niet in Nederland dan heeft u als nabestaande mogelijk toch recht op een uitkering. Neemt u contact op met één van de [SVB-kantoren](#) voor meer informatie.

### **Bron**

- [Algemene nabestaandenwet](#)
- [Anw \(SVB\)](#)

## Het nabestaanden- en wezenpensioen

### Nabestaandenpensioen voor uw partner

Meestal is het nabestaandenpensioen voor uw partner automatisch geregeld.

Als u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap bent aangegaan voor uw Aow-leeftijd hoeft u uw partner niet aan te melden. Maar woont u samen of trouwt u in het buitenland, dan weet het ABP dat niet.

Hoe regelt u dat uw partner nabestaandenpensioen krijgt wanneer u komt te overlijden?

- U woont samen: [meld uw partner aan](#). Dit kan als u een samenlevingscontract heeft;
- U woont en trouwt in het buitenland: stuur of [e-mail](#) het ABP een kopie van uw huwelijksakte.

### Let op!

Indien u uw partner eerder heeft aangemeld bij het ABP en u gaat uit elkaar, vergeet dan niet uw ex-partner af te melden. Stuur een [e-mail](#) via de website van het ABP en vermeld daarin dat u uw ex-partner afmeldt. Meldt u uw ex-partner niet af, dan loopt de opbouw van het nabestaandenpensioen door. U kunt met uw ex-partner bespreken of hij/zij [af wil zien van het nabestaandenpensioen](#).

### Hoe wordt het nabestaandenpensioen berekend

Na 01-01-2018 bedraagt het nabestaandenpensioen voor uw partner 5/7<sup>e</sup> deel van het ouderdompensioen, dat u zou hebben opgebouwd tot de voor u geldende pensioen gerechtigde leeftijd.

Vóór 01-01-2018 wordt het nabestaandenpensioen van uw partner als volgt berekend:

- Bij overlijden **vóór** 65-jarige leeftijd is het nabestaandenpensioen: 5/7 deel van het fictief berekend ouderdompensioen van de overleden militair dat hij zou hebben verkregen als hij op 65-jarige leeftijd was gepensioneerd.
- Bij overlijden **op of na** 65-jarige leeftijd is het nabestaandenpensioen: De opbouw is 70%<sup>9</sup> (vanaf 01-01-2016) van het ouderdompensioen.

### Let op!

Is er sprake van een ex-partner lees dan ook de informatie bij het onderwerp '*bijzonder nabestaandenpensioen*'.

### Nabestaandenpensioen voor uw kinderen

Het nabestaandenpensioen voor uw kinderen is automatisch geregeld. U hoeft niet aan het ABP door te geven dat u kinderen heeft.

Als u overlijdt, krijgen uw kinderen maandelijks of eenmalig een wezenpensioen tot aan hun 25-jarige leeftijd. Voor meer informatie zie art 17.9.3 van het [ABP-pensioenreglement](#) (*tijdelijk niet beschikbaar op de website van het ABP*).

Vanaf 01-01-2018 wordt het nabestaandenpensioen voor een wees als volgt berekend:

- Het wezenpensioen voor ongehuwde wettige kinderen beneden 25 jaar, wanneer de moeder c.q. vader recht heeft op nabestaandenpensioen: 1/7 deel van het fictief berekende pensioen (met een maximum van 5/7 deel).
- Het wezenpensioen voor volle wezen (beide ouders overleden):

---

<sup>9</sup> Over ouderdompensioen opgebouwd vóór 01-01-2004 krijgt uw partner 5/7 deel. Over het ouderdompensioen opgebouwd vanaf 01-01-2004 krijgt uw partner 5/14 deel (reparatie naar 5/7 deel was mogelijk gedurende de periode 01-07-2004 tot 01-01-2016 middels Partnerpluspensioen).

2/7 deel van het fictief berekende pensioen.

Vóór 01-01-2018 werd het nabestaandenpensioen van een wees als volgt berekend:

- Het wezenpensioen voor ongehuwde wettige kinderen beneden 21 jaar, wanneer de moeder c.q. vader recht heeft op nabestaandenpensioen:  
1/7 deel van het fictief berekende pensioen (met een maximum van 5/7 deel).
- Het wezenpensioen voor volle wezen (beide ouders overleden):  
2/7 deel van het fictief berekende pensioen.

Het recht op nabestaanden- en/of wezenpensioen ontstaat met ingang van de dag volgende op die van het overlijden.

### Aanvragen van het nabestaandenpensioen

Als u **in Nederland** woont, krijgt het ABP via de gemeente het overlijdensbericht automatisch toegestuurd. Zij sturen de nabestaande een (vragen)formulier nabestaandenpensioen. De bij het ABP bekende gegevens zijn al ingevuld. De nabestaande hoeft deze alleen te controleren en (eventueel) ontbrekende informatie (bijvoorbeeld het IBAN-rekeningnummer) aan te vullen.

Woont u **in het buitenland** dan dient uw nabestaande contact op te nemen met het ABP. Het ABP zal uw nabestaande adviseren om de volgende documenten/informatie zo snel mogelijk op te sturen:

- Kopie overlijdensakte van de burgerlijke stand of een overlijdensakte opgemaakt door een notaris;
- Uw burgerservicenummer;
- Uw IBAN-rekeningnummer.

Kijk voor meer informatie op de site van het [ABP](#).

### Bijzonder nabestaandenpensioen

Uw ex-partner(s) kan recht hebben op nabestaandenpensioen als u overlijdt. Tenminste als u niets anders afsprekt. Dit noemen we bijzonder nabestaandenpensioen. Hoe hoog het bijzonder nabestaandenpensioen is, hangt af van een aantal factoren:

- De datum waarop de relatie is beëindigd;
- Het moment van overlijden.

#### Wat ontvangt uw ex-partner?

Is er niet afgezien van nabestaandenpensioen dan krijgt uw ex-partner een keer per vijf jaar een pensioenoverzicht van het ABP. Hierin staat de hoogte van het bijzonder nabestaandenpensioen.

#### Wat ontvangt uw huidige partner?

Uw huidige partner ontvangt een nabestaandenpensioen over de pensioenjaren vanaf datum scheiding.

### Berekeningsgrondslag

Er wordt berekend wat het ouderdomspensioen zou zijn geweest op uw pensioen gerechtigde leeftijd.

Voor de berekening van het pensioen wordt een peildatum gehanteerd. Daarbij wordt gekeken naar de inkomstenbestanddelen die meetellen voor de berekeningsgrondslag en die op 1 januari van het jaar voorafgaande aan het jaar van overlijden werden genoten. Verhogingen van inkomstenbestanddelen na 1 januari van dat jaar tellen daarom niet meer mee voor de berekeningsgrondslag.

## **Toegekend nabestaandenpensioen**

Als er sprake is van een nieuw partnerschap of als de partner een gezamenlijke huishouding gaat voeren als bedoeld in de [Anw](#) stelt het ABP het nabestaandenpensioen **niet opnieuw vast**. Uw nabestaandenpensioen zal dus niet wijzigen.

## **Vervallen van de Anw-Compensatie van het ABP**

Als u overlijdt, heeft uw partner mogelijk recht op een wettelijke uitkering van de overheid. Dit is geregeld in de Algemene nabestaandenwet (Anw). Krijgt uw partner geen of maar een gedeeltelijke Anw-uitkering van de overheid, dan vulde het ABP het nabestaandenpensioen in sommige situaties aan. Dit wordt de Anw-compensatie genoemd. Deze compensatie bedroeg in 2018 maximaal € 11.374,65 bruto per jaar en stopte zodra de nabestaande de leeftijd van 65 jaar bereikte.

De bovenstaande Anw-compensatie is per 1 mei 2018 komen te vervallen.

Dit betekent dat het inkomen van de nabestaande een stuk lager is na 1 mei 2018.

## **Wat is een mogelijke oplossing?**

Als het nodig is kunt u zelf iets regelen voor uw partner als aanvulling op het nabestaandenpensioen, bijvoorbeeld het afsluiten van een overlijdensrisicoverzekering of nabestaandenverzekering.

Defensie heeft een contract met Loyalis afgesloten waarmee u het vervallen van de Anw-compensatie voor uw partner op kunt vangen. Dit heet het Anw AanvullingsPensioen voor Defensie medewerkers. Bij deelname wordt de premie ingehouden op uw bruto inkomen. Dit levert u een belastingvoordeel op. De Anw AanvullingsPensioenverzekering stopt op het moment dat u pensioen gaat ontvangen. Wilt u dat de verzekering blijft doorlopen dan dient u contact op te nemen met Loyalis.

## **Waar vind ik alle informatie?**

Meer informatie over het Anw AanvullingsPensioen vindt u op:

- [www.loyalis.nl/anwdefensie](http://www.loyalis.nl/anwdefensie)
- [Startpagina P&O / Anw Aanvullingspensioen Defensie](#)  
(link werkt alleen op intranet van Defensie)

## **Bron**

- [ABP-pensioenreglement](#) (tijdelijke niet beschikbaar op de website van het ABP)

## Materiële voorlichting bij UGM

De persoonlijke voorlichting is voor de militair alleen of samen met zijn/haar partner. De voorlichting vindt plaats in Utrecht, Breda, Den Helder of Enschede en duurt circa 2 uur.

Onderwerpen die tijdens het gesprek aan bod komen zijn o.a.: de Uitkeringswet Gewezen Militairen, Ouderdomspensioen incl. AOW en de regeling tegemoetkoming AOW-hiaat, het Nabestaandenpensioen, de Algemene nabestaandenwet en de Zorgverzekeringswet. Daarnaast bestaat er ook een mogelijkheid om een gesprek hebben wanneer u gaat emigreren. Dit doen wij alleen wanneer er serieus sprake van emigreren is omdat dit gesprek meer voorbereiding vereist en in totaal circa 3 uur duurt.

De militair die in aanmerking wenst te komen voor deze voorlichting dient hiertoe 5 à 6 maanden vóór dienstverlating contact op te nemen met Cluster Dienstverlating. Dit contact opnemen doet u door de [vragenlijst](#) (*link werkt alleen op intranet van Defensie*) (zie gerelateerde onderwerpen) in te vullen en te mailen naar [uitstroom@mindef.nl](mailto:uitstroom@mindef.nl).

Vervolgens neemt Cluster Dienstverlating telefonisch contact met u op en gaat een afspraak inplannen. Deze afspraak zal plaatsvinden 1 tot 3 maanden vóór uw ontslagdatum.

Voor meer informatie adviseer ik u om onze [intranetpagina](#) (*link werkt alleen op intranet van Defensie*) eens te bezoeken.

## Immateriële voorlichting

Ongeveer 12 tot 18 maanden voordat u als defensie medewerker met leeftijdsontslag of (keuze) pensioen Defensie verlaat wordt u door het [DCHR/Cluster Dienstverlating](#) (*link werkt alleen op intranet van Defensie*) middels een brief uitgenodigd voor een immateriële voorlichting. In de uitnodigingsbrief staat vermeld hoe u zich kunt aanmelden voor deze voorlichting.

Tijdens deze voorlichting worden u en uw eventuele partner geïnformeerd over de immateriële gevolgen van dienstverlating.

Onderwerpen die tijdens de voorlichting aan bod komen zijn:

- Dienstverlatingsconferentie Beukbergen;
- Transitie bij dienstverlating;
- Postactievenbeleid;
- Veteranenbeleid;
- Overgang SZVK naar de Zorgverzekeringswet;
- Medische aspecten bij dienstverlating;
- Mogelijkheid tot het maken van een afspraak voor materiële voorlichting.

De (groeps)voorlichting duurt van 10.00 uur tot ongeveer 15.00 uur (inclusief Indisch buffet) en wordt gehouden te Oirschot en Den Helder in de maand april en oktober.

## Dienstverlatingsconferentie

Defensie biedt u (samen met uw partner of alleen) een driedaagse bijeenkomst aan over dienstverlating, de 'Dienstverlatingsconferentie'.

De insteek van deze conferentie is het delen van levenservaringen met vragen als: Hoe heb ik de jaren in dienst ervaren? Hoe zijn die geweest voor ons thuisfront? Wat hebben werk en uitzendingen met ons leven gedaan? Hoe zullen wij elkaar - soms na jarenlang weekendhuwelijk - weer vinden in dat ene huis? Natuurlijk is er tijdens deze drie dagen, in de mooie omgeving van [Vormingscentrum Beukbergen](#), van alles met elkaar uit te wisselen. Deelnemers waarderen dat zij met andere dienstverlaters nadenken over de komende levensfase en in een veilige omgeving kunnen luisteren naar elkaar en leren van elkaars levensverhalen. Zo komen verleden (hoe is mijn leven en carrière tot nu toe verlopen), heden (waar sta ik nu en hoe beleef ik de naderende overgang) en toekomst (hoe kan ik een zinvolle nieuwe invulling vinden voor mijn verdere leven) tijdens deze dagen aan bod.

Geestelijke verzorgers zijn deze dagen uw gastheer en gastvrouw. Zij zijn het gewend groepsgesprekken te begeleiden en de juiste vragen te stellen. Hun geloofsachtergrond of levensovertuiging speelt geen toonaangevende rol tijdens deze dagen.

Met de voorbereiding op de tijd na uw dienstverlating kunt u best nu al beginnen!

### Opgave Dienstverlatingsconferentie

Ongeveer 12 tot 18 maanden voordat u als militair Defensie met leeftijdsontslag verlaat wordt u door [DCHR/Cluster Dienstverlating](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie) aangeschreven. Bij deze aanschrijving zit ook een folder over de conferentie. U kunt zich vanaf dan opgeven voor deelname aan deze conferentie.

De burgermedewerker van Defensie die met (keuze)pensioen gaat is natuurlijk ook van harte welkom op deze conferentie. Het initiatief ligt echter bij de burgermedewerker zelf. Gezien de keuzevrijheid v.w.b. ontslag van de burgermedewerker van Defensie om gebruik te mogen maken van (keuze)pensioen is door Defensie niet in te regelen om u aan te schrijven.

U kunt zich inschrijven voor deze conferentie door een e-mail te sturen aan het Cluster Dienstverlating ([uitstroom@mindef.nl](mailto:uitstroom@mindef.nl)). Vermeld daarbij duidelijk op [welke datum](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie) u de conferentie wilt bijwonen en of u alleen of met uw partner wilt deelnemen. Stuur met de e-mail het [aanmeldformulier](#) (link werkt alleen op intranet van Defensie) 'Dienstverlatingsconferentie Beukbergen' mee.

## De immateriële aspecten van ontslag

### Algemeen

*Mijn contract wordt niet verlengd en nu moet ik Defensie verlaten...*  
*Ik neem ontslag want ik heb een fantastische baan gevonden dichterbij huis!*  
*Ik kan mijn werk niet meer doen vanwege een hardnekkige blessure...*  
*Pff, het zit erop....ik mag met leeftijdsontslag.*  
*Nog eventjes en dan moet ik toch echt met pensioen.*

Dit kunnen zo maar redenen zijn waarom militairen of burgerpersoneel, jong of oud, de defensieorganisatie moeten of willen verlaten. Er is, ongeacht de reden, altijd sprake van afscheid nemen. Afscheid nemen van collega's, van een vertrouwde werkplek, van het werk zelf, van de specifieke 'Defensiecultuur'. Mogelijk zijn er al plannen gemaakt: ander werk (zoeken), wat rustiger aan doen, een opleiding volgen, meer tijd nemen voor gezin, vrienden, familie of hobby's.

Afscheid nemen kan verschillend worden ervaren. Bijvoorbeeld als blijdschap: '*eindelijk kan ik doen wat ik altijd al heb willen doen*'! Of trots: '*dat ik dit in mijn carrière heb kunnen bereiken*'! Maar ook (en misschien ook wel tegelijkertijd) verdriet, somberheid, gemis van collega's, de sfeer op het werk, het werk zelf. Of misschien is er boosheid of teleurstelling over het niet mogen blijven bij de defensieorganisatie. Dit zijn allemaal normale reacties of gevoelens die horen bij afscheid nemen. Door deze te accepteren en er bijvoorbeeld met anderen over te praten zal het gaandeweg de tijd meestal wel slijten. Bij de ene persoon zal dit sneller gaan dan bij de ander. Weet in ieder geval dat het normale, gezonde reacties zijn die voortkomen uit afscheid nemen.

Hier volgen wat algemene tips over hoe u met de reacties die samenhangen met het afscheid kunt omgaan:

- Accepteer uw reacties als een normale reactie;
- Zoek een goede balans tussen afleiding zoeken en stilstaan bij het afscheid;
- Ga niet bij de pakken neerzitten. Bepaal voor uzelf wat u zou kunnen helpen;
- Weet ook wat niet helpt: uzelf afzonderen, uw reacties bagatelliseren, misschien wat meer alcohol nuttigen;
- Zoek steun in uw naaste omgeving en deel uw ervaringen;
- Gun uw reacties de tijd om te slijten. De tijdsduur is voor iedereen verschillend;
- Zoek hulp wanneer u dusdanig last heeft van uw reacties dat deze uw dagelijks functioneren belemmeren.

In het volgende gedeelte wordt specifiek stilgestaan bij de immateriële aspecten van leeftijdsontslag of (keuze)pensioen.

### Immateriële aspecten bij leeftijdsontslag of (keuze)pensioen

*Daar sta je dan, tussen de lege koffiekopjes, met de hobbyset die je van de collega's als afscheidscadeau hebt gekregen in de hand. De toespraken zijn gehouden, handen geschud en iedereen maakt zich op om weer aan het werk te gaan. Het werk dat u tot gisteren zelf ook deed, maar dat nu niet meer hoeft, omdat de dag van het leeftijdsontslag of (keuze)pensioen is aangebroken.*

Het bovenstaande is een toekomstbeeld, maar ook voor u niet zo ver meer. Misschien denkt u er liever nog niet aan, misschien kijkt u er wel naar uit. In ieder geval zal er, over één of twee jaar, van u ook afscheid worden genomen. Vanaf dat moment zal er veel gaan veranderen. Werktijd en vrije tijd zoals vroeger zullen niet meer bestaan. Alleen nog maar '*vrije tijd*', en die goedbedoelde hobbyset zal zeker niet voldoende zijn om die helemaal te vullen. Het sociale contact dat het werk met zich meebrengt verandert, evenals de vertrouwde regelmaat die het werk in uw leven brengt. Ook het aanzien dat met

het werk en de schaal/rang samenhang is weg. Niet alleen voor u verandert er veel, maar ook voor de eventuele partner breekt een nieuwe tijd aan.

### **Leeftijdsontslag en (keuze)pensioen: een zegen of een vloek**

Veel hangt wat dat betreft van uzelf af. Een pasklaar advies is niet te geven, daarvoor zijn de omstandigheden van persoon tot persoon te verschillend. Bent u alleenstaand of heeft u een partner, zijn er - nog jonge - kinderen thuis?

Heeft u veel vrienden en kennissen, ook buiten het werk om? Hoe is de financiële situatie? Oefende u een functie uit, waarmee u ook nu, in de burgermaatschappij, nog iets kunt doen? Heeft u bepaalde hobby's, interesses en/of talenten? Hoe is de lichamelijke conditie? En tenslotte: Hoe kijkt u tegen uw dienstverlating of (keuze)pensioen aan? Heeft u er zin in, of ziet u er tegen op?

Ondanks alle verschillen in persoonlijke omstandigheden, wensen, ambities en instelling zijn er toch een aantal zaken waar iedereen mee te maken krijgt. Zoals al gezegd: pasklare oplossingen voor die zaken zijn er niet en die zullen we dus ook niet geven. Toch willen we bepaalde aspecten van *'het met pensioen gaan'* belichten. U er op attent maken, en wat tips of aanwijzingen geven. Zo heeft u de gelegenheid één en ander van te voren te overdenken. Het kan helpen de overgang van werken naar niet-werken wat gemakkelijker te laten verlopen.

Misschien vindt u het op dit moment nog allemaal te vroeg, of heeft u niet direct belangstelling voor wat er in de volgende aandachtspunten wordt belicht. Laat in dat geval dit deel van de *'leidraad'* aan uw partner zien, of sla de link op als snelkoppeling. U kunt de leidraad dan op een later moment nalezen.

### **Over werken en niet meer werken**

De grootste verandering die optreedt na het verlaten van de dienst is dat u niet meer werkt. *'Logisch'*, zult u denken en misschien heeft u er wel naar uitgekeken. Waarom ook niet? Het is in ieder geval belangrijk dat u zich realiseert wat het kan betekenen om niet meer iedere dag naar het werk te gaan. Werk betekent veel, en *'plotseling'* niet meer werken verandert dan ook veel. Het in de loop van de jaren ontstane patroon van opstaan, naar het werk, de arbeid van de dag met de daarbij behorende contacten, en het thuiskomen is opeens verstoord. En niet alleen dat van u, maar waarschijnlijk eveneens dat van uw partner, die immers ook de dag volgens een bepaald patroon doorbrengt. Iedereen reageert anders op zo'n verstoring van het levensritme. De één zal rusteloos op zoek gaan naar iets dat weer structuur in het leven kan brengen, de ander zal, althans voor een poos, verzinken in zalig niets doen. Iedereen zal vroeg of laat weer de behoefte gaan voelen een bepaalde regelmaat in het leven te brengen. Maar werken is meer dan structuur en ritme. Werken geeft bevrediging. U doet iets waar u goed in bent, werkt samen met collega's om *'gezamenlijk een klus te klaren'*, of u bent één van de schakels waardoor een oefening blijft draaien. Kortom, u bent door uw werk zinvol bezig. Het is duidelijk wie u bent, want u heeft een eigen functie en taken, eigen bevoegdheden en capaciteiten. Daarnaast heeft u door het werk en door uw rang een zekere status. U heeft een duidelijke positie binnen uw omgeving en bent niet een anonieme meneer X of mevrouw Y.

### **Veel tijd**

Tenslotte verandert er nog iets. U krijgt tijd. Heel veel tijd, waar u veel mee kunt doen. De grote hoeveelheid tijd die voor u ligt kan echter aanleiding geven tot de gedachte: *'Dat doe ik morgen wel'*. Uitstel wordt dan al snel afstel. Als u nog volop actief bent in uw werk bij Defensie, dan lijkt het hierboven geschetste beeld op niemand van toepassing en de meesten van u zullen wel denken dat zoiets alleen een ander overkomt. Maar dat denkt die ander wellicht ook.

Het is daarom niet onverstandig te zoeken naar een nieuwe dagindeling, een nieuw patroon. Dat zou u kunnen doen door in overleg met uw partner een plan te maken. Hoe u dat wilt invullen is natuurlijk geheel en al uw zaak, maar voor alle plannen geldt dat de uitvoering actie vraagt en daarmee zet u gelijk een eerste stap op weg naar uw nieuwe toekomst.

## Nieuwe activiteiten

Gebleken is dat een indeling van uw tijd die ongeveer gelijk is aan de 'oude vertrouwde' werkweek te prefereren is. Beter is dus dat u niet alle activiteiten die u 's avonds of in de weekenden ontplooit nu maar overdag en doordeweeks gaat doen. Nee, het verdient aanbeveling die 'vrije avonden' en weekenden te houden zoals ze waren en voor de rest van de tijd te zorgen voor andere en nieuwe activiteiten. Bovendien moet u zich realiseren dat uw dagprogramma anders wordt dan dat van de nog werkende vrienden en kennissen.

Bij het zoeken naar een nieuw levensritme staan voor mensen met een gezin (met of zonder kinderen) in grote lijnen twee mogelijkheden open, die, met alle variaties daartussen, als het ware de basis kunnen vormen voor de afspraken die gemaakt worden. De ene mogelijkheid is: Voortaan zoveel mogelijk samen. De 'thuiswerker' wordt ingepast en neemt een deel van de taken in het huishouden op zich. Een dergelijke opzet is vooral het overwegen waard in de gezinnen waar de partner tot dan toe 'gedwongen' was volledig voor het gezin te zorgen, terwijl de wens leefde iets buiten de deur te gaan doen. De andere mogelijkheid is dat alles in het gezin blijft zoals het was en dat u en uw partner ieder verschillende activiteiten blijven ontplooiën. Wat die activiteiten betreft is er waarschijnlijk voor u genoeg te doen. Hobby's die al jaren sluimeren, kunnen nu echt aangepakt worden. Een vereniging waarvan u lid bent (of wilt worden) kan u vast goed gebruiken als actief medewerker of als lid van het bestuur.

## Eigen beroep

Iemand die altijd met plezier zijn beroep heeft uitgeoefend kan er aan denken na zijn ontslag door te gaan in die richting. Een voor de hand liggende oplossing, vooral als het een functie betreft waarbij gemakkelijk aansluiting gevonden kan worden in de burgermaatschappij. Per slot van rekening bent u misschien nog niet AOW gerechtigd. Er is echter één groot verschil met vroeger: Het werk is geen noodzaak meer, en dat kan nieuwe mogelijkheden openen. Aan de ene kant kunt u (in overleg) zelf in belangrijke mate arbeidsduur en – tijd bepalen, terwijl de werkgever die werk heeft dat maar een beperkt aantal uren vergt, in zijn nopjes zal zijn met een ervaren kracht die geen volledige werkweek opeist. Zeker ook de moeite van het overwegen waard, zijn de vele soorten van vrijwilligerswerk, waarin veel vraag is naar mensen met ervaring in velerlei soorten disciplines. Weliswaar brengt dit werk geen of vrijwel geen geld in het laatje, maar het genoegens dat u er aan beleeft kan groot zijn.

Dat dergelijk werk niet beperkt hoeft te blijven tot eenvoudige dienstverlening bewijst bijvoorbeeld de Stichting Project Uitzending Managers (PUM) in Den Haag. Deze stichting heeft zich tot doel gesteld de vakkennis van mensen die betrekkelijk jong met werken zijn opgehouden in te zetten in ontwikkelingslanden, op basis van onkostenvergoeding.

## Hobby of studie

Wie niet verder wil in de oude stijl, doet er goed aan een grondige inventarisatie op te maken van zijn bestaande interesses of hobby's. Hij zal zich af moeten vragen met welke, of met welke combinatie van hobby's de tijd zinvol besteed kan worden. Daarbij zijn twee dingen belangrijk: Heeft het gekozen onderwerp voldoende diepgang om lange tijd te blijven boeien, en, bij een combinatie van bezigheden: vullen deze elkaar zo aan dat er een evenwichtig levenspatroon ontstaat?

Een praktijkvoorbeeld zal dit duidelijk maken.

*Twee jaar tevoren maakt een echtpaar 'inventaris op'. Hij verzamelt al jarenlang munten en postzegels, houdt van tuinieren en lezen, en legt graag een kaartje. Zij heeft als grootste hobby wijn maken, gaat graag met kleine kinderen om en kaarten vindt zij ook leuk, evenals badminton. In overleg komen ze tot het volgende besluit: Ze zullen samen het huishouden doen. Omdat de hobby's munten en postzegels dicht bij elkaar liggen, besluit hij de postzegels te laten schieten. Om aan de overgebleven liefhebberij meer diepgang te geven, wordt hij lid van een kring van muntenverzamelaars. En voor zijn ontslag stelt hij zich beschikbaar voor een bestuursfunctie en wordt, mede omdat hij veel tijd aan de vereniging kan besteden, graag geaccepteerd. Samen worden ze lid van de plaatselijke klaverjasvereniging. Als het tijdstip van zijn ontslag is aangebroken huurt hij een volkstuin en zij wordt voor drie dagen in de week*

*oppasmoeder in een kindercrèche. Bovendien gaat zij bij een sportvereniging. In de volkstuin leggen zij zich samen vooral toe op het kweken van fruit dat geschikt is om er wijn van te maken.*

Natuurlijk gaat het er niet om of u het hierboven geschetste levenspatroon zinvol vindt of niet. Het gaat om de elementen die er in zijn samengebracht. De munten kunt u vervangen door een studie informatica, en badminton kan net zo goed stijldansen worden. Waar het om gaat is dat zonder het traditionele '*werk*', toch een evenwichtig leven kan worden opgebouwd waarin alle gezinsleden zich kunnen vinden.

Wellicht heeft u wel eens overwogen om weer te gaan studeren. Dat kan dan variëren van een complete universitaire studie (in het uiterste geval) tot een studie of cursus waarmee u wat meer kennis over hobby's of interesses vergaart. Ook hiermee kunt u regelmaat krijgen in uw dagelijkse bezigheden. Bedenk echter wel dat het echte '*uit het hoofd leren*' niet mee zal vallen en dat een cursus of studie waarbij u eerder veel moet lezen waarschijnlijk plezieriger is. Een geschiedenisles onthoudt u sneller dan een reeks Franse woorden, om maar een voorbeeld te noemen.

U begrijpt dat de mogelijkheden die we hierboven aangeven slechts voorbeelden zijn. We hopen namelijk dat u zelf al bedacht heeft wat u na uw ontslag gaat doen en dat u daarmee al bezig bent. Wat wel belangrijk is, is dat u met de juiste instelling van plan bent te gaan genieten van het leven na het werken bij Defensie. Het is een uitdaging om zelf te zorgen voor een goede verdeling van uw activiteiten tussen inspanning en ontspanning. Probeer een zekere regelmaat in uw leven te houden, ook tijdens uw pensioen of postactieve periode.

## **Sociale contacten**

Niet alleen betekent uw ontslag dat u geen werk (en daardoor geen vaste dagindeling) meer heeft, maar ook zijn er veranderingen te verwachten voor wat betreft uw relaties. Zo zal er bijvoorbeeld op een andere manier door uw omgeving of door de maatschappij tegen u aangekeken worden. Waarschijnlijk verliest u veel van de normale dagelijkse '*werkcontacten*' en misschien verandert er ook wel wat in de relaties tot uw kennissen en vrienden.

En '*last but not least*' zal zeker uw (eventuele) levenspartner merken dat u niet langer werkt.

## **Vrienden en kennissen**

Wat in ieder geval verandert na uw ontslag zijn de werkcontacten. De contacten met (inmiddels) ex-collega's zullen steeds minder worden. Dit '*probleem*' kunt u al gauw ondervangen door nieuwe, andere contacten te leggen, bijvoorbeeld via de reeds genoemde verenigingen, vrijwilligerswerk, hobby's of studies.

De praktijk leert dat mensen die naast het werk al andere sociale contacten onderhouden hier veel minder last van ondervinden. Het is daarom niet onverstandig nu al met een oriëntatie in die richting te beginnen.

Iets dergelijks kan ook gelden voor uw vrienden- en kennissenkring. Zeker wanneer de meeste van hen nog werken. U zult dan op andere tijden vrij zijn dan zij, waardoor u elkaar misschien veel minder gaat zien. Ook zult u voor de invulling van de tijd die u overdag heeft dan niet bij hen terecht kunnen. Daar staat tegenover dat goede vrienden altijd wel goede vrienden zullen blijven.

U begrijpt wel dat ook wat dit betreft de gevolgen van uw ontslag voor iedereen verschillend zullen zijn, afhankelijk van de vrienden en kennissen en andere sociale contacten die u heeft. Toch wilden we u attent maken op mogelijke veranderingen, zodat u daar enigszins op bent voorbereid.

## **Samen uit, samen thuis**

Tenslotte is daar, voor degenen die gehuwd zijn of samenwonen, uw levenspartner of eventueel uw gezin. Zij zullen waarschijnlijk het beste merken dat u niet langer iedere dag gaat werken. U bent in ieder geval jarenlang de hele werkweek overdag niet thuis geweest en als militair misschien ook nog wel

regelmatig één of meerdere weken op oefening. Het gevolg daarvan is dat uw partner gewend is zelf beslissingen te nemen en zijn/haar eigen boontjes te doppen. Hij of zij heeft een eigen sociaal leven opgebouwd, met een eigen dagindeling. Daar komt nu iemand bij die gewend is een verantwoordelijke, soms leidinggevende positie te bekleden. Menigeen die 24 uur per dag het reilen en zeilen van zijn gezin meemaakt, zal heel wat nieuwe dingen tegenkomen.

### **Nog een voorbeeld**

*Zo'n twee weken na zijn afscheid bij Defensie zit hij thuis. Hij wacht op zijn vrouw, die even boodschappen is gaan doen. Hij verveelt zich en vraagt zich af waarom het zo lang moet duren. Even later komt zijn vrouw al weer thuis. Zij is tijdens het winkelen een paar vriendinnen tegen gekomen. Omdat ze elkaar veel nieuws te vertellen hadden heeft ze met twee van hen een kopje koffie gedronken. Iets wat zij als volkomen normaal en gerechtvaardigd beschouwd, maar waar hij toch even aan moet wennen. Niet langer meer (gedeeltelijk) in beslag genomen door het werk, kan het voorkomen dat u tot de conclusie komt dat uw dochter wel erg vaak allerlei feestjes bezoekt en dat de vrienden waarmee zoonlief thuiskomt nou niet bepaald vertegenwoordigers zijn van een ordelijke maatschappij.*

Alvorens dergelijke zaken recht te zetten is het goed te bedenken dat niet het sociale gedrag van het gezin is veranderd, maar dat u de zaken vanuit een andere hoek bekijkt. Dat boodschappen doen duurde altijd al zo lang, die feestjes waren er vroeger ook al en die vrienden eveneens.

Natuurlijk kan het zo zijn dat uw partner uitkijkt naar de dag waarop u stopt met werken.

Bijvoorbeeld omdat, nu de kinderen het huis uit zijn, het huishouden geen volledige dagtaak meer is.

Gezellig samen het huishouden doen, samen boodschappen doen, samen er fijn op uit, of gezellig thuis.

U zult samen met uw partner moeten uitzoeken wat u beiden het beste ligt, hoeveel u samen wilt doen en waar u zich het meest 'happy' bij voelt. In ieder geval is het vaak verstandig dat ieder de eigen interesses en hobby's houdt en die niet opgeeft om alles samen te doen.

Voor alleenstaanden ligt de situatie nog iets anders. Die hebben thuis 'niemand' om hun tijd mee door te brengen. In ieder geval geen vaste partner. Aan de andere kant zijn alleenstaanden wel gewend om regelmatig alleen te zijn en vaak hebben ze een grote kring sociale contacten. Wanneer dit niet het geval is en de alleenstaande de contacten vooral binnen de werksfeer heeft, is het echt belangrijk zich er nu al op voor te bereiden dat deze contacten minder zullen worden. Er zal dan bijvoorbeeld naar nieuwe kennissen en vrienden gezocht moeten worden.

### **Gezondheid**

Het verband tussen leeftijdsontslag en de gezondheid ligt redelijk voor de hand, maar is niet altijd even aangenaam om bij stil te blijven staan. Omdat u tussen de 55 en 65 jaar de dienst verlaat en daarom nog lang niet 'oud en versleten' bent, weegt het onderwerp gezondheid misschien nog niet zo zwaar. Toch is het goed aan een paar dingen te denken.

De medische verzorging in de burgermaatschappij is zeker niet minder dan bij Defensie, maar wel verder weg. Dit zullen met name postactieve militairen merken. Even naar het gezondheidscentrum lopen voor een klein ongemak is er niet meer bij. Dat wordt gewoon een officiële afspraak met de huisarts, verwijsbriefjes en wachtkamers. Daarbij komen ook diverse periodieke keuringen te vervallen die er voor zorgden dat uw gezondheidstoestand, ook als u geen klachten had, van tijd tot tijd werd getoetst. De saneringsmaand van de tandarts behoort ook tot het verleden. Toch wordt met het klimmen der jaren de preventieve geneeskundige verzorging steeds belangrijker. Een vroeg ontdekte kwaal is meestal gemakkelijker en met meer kans op succes te behandelen dan een verwaarloosde en al gevorderde ziekte.

Laat de grotere afstand tot de arts daarom geen belemmering voor u zijn eventuele klachten voor te leggen en raadpleeg ook bij kleine afwijkingen uw arts. Het kan jaren aan uw leven toevoegen.

### **Beweging en conditie**

Mede dankzij de militaire dienst heeft u als postactieve militair waarschijnlijk een conditie die heel wat beter is dan die van een gemiddelde Nederlander op uw leeftijd. Als gepensioneerd burger zult u mogelijk ook nog fit zijn door de dagelijkse beweging die u had in en rondom het werk. Probeer dat zo te houden,

want een goede conditie bevordert de gezondheid. Blijf daarom in beweging en zoek andere, nieuwe vormen van beweging.

Denk eens aan wandelen en fietsen, trimmen, tennis of zwemmen, maar ook 'sporten' als dansen en zelfs zingen (ademhalingsorganen) geven ledematen en organen de broodnodige beweging.

Houdt u er wel rekening mee dat met het ouder worden het lichamelijk prestatievermogen onvermijdelijk achteruit gaat, evenals het functioneren van de zintuigen. Te zware inspanning kan de gezondheid alleen maar schaden. Het is onverstandig te proberen uw lichamelijke en geestelijke conditie aan te passen aan de inspanning die u uzelf oplegt.

Maar houdt u wel uw hersencellen in beweging. Afwisseling is daarbij van belang. Met studeren, het lezen van kranten, tijdschriften en boeken en/of puzzelen komt u al een heel eind.

### **Burger of oud-militair**

In het verhaal hiervoor is al gesproken over de positie die u binnen uw omgeving heeft. Voor militairen geldt dat uw '*militair zijn*' toch een zekere status geeft, iets wat na uw ontslag kan veranderen. Trouwens, veel mensen die geen baan hebben worden gezien als gepensioneerd en daarom beschouwd als '*oud*'. Grote onzin, maar dat weet u zelf het beste. De overgang naar de burgermaatschappij kan toch van uw kant enige aanpassing van het eigen sociale gedrag vragen. Het soms vanzelfsprekende gezag dat aan een bepaalde militaire rang is verbonden heeft u niet meer. Aan de status van militair is een '*way of life*' verbonden en die wordt in de burgermaatschappij niet altijd als positief ervaren. Zonder de goede kanten van uw '*militair zijn*' uit het oog te verliezen, moet u hier op bedacht zijn in uw contacten met 'burgers'.

Wie echter verstandig gebruik maakt van de in dienst opgedane (mensen)kennis en ervaring zal ontdekken dat bedrijven, verenigingen, instellingen en ook personen uit uw direct omgeving waardering hebben voor alles wat u de 'maatschappij' nog te bieden heeft.

## Adressenlijst

***Mocht u n.a.v. deze leidraad nog inhoudelijke vragen hebben dan kunt u contact opnemen met de desbetreffende instantie/afdeling.***

### **ABP Bijzondere Regelingen Defensie**

Postbus 4490

6401 CZ Heerlen

Serviceteam UGM

Telefoon: +31 (0)45 579 8192

Serviceteam Voorzieningen

Telefoon: +31 (0)45 579 8193

Serviceteam Invaliditeitspensioen

Telefoon: +31 (0)45 579 8191

Bijzonder Militair nabestaandenpensioen of Militair Invaliditeitspensioen ouder dan 65

Telefoon: +31 (0)45 579 8198

Helpdesk AOW-hiaat

Telefoon: +31 (0)45 579 8066

Serviceteam ANW-compensatie

Telefoon: +31 (0)45 579 6070

### **Belastingdienst, Afdeling Buitenland**

Schakelweg 5

Postbus 2865

6401 DJ Heerlen

Telefoon: +31 (0)55 538 5385

Website: [www.belastingdienst.nl](http://www.belastingdienst.nl)

### **Defensie Ondersteuningscommando**

Divisie Personeel & Organisatie Defensie

DienstenCentrum Personele Zorg

Veteranen en Postactieven

Herculeslaan 1

Postbus 90004

3509 AA Utrecht

**DienstenCentrum Human Resources (DC HR)/Divisie P&O Defensie**

Deskundigheidscentrum  
Cluster Dienstverlating  
Defensie Ondersteuningscommando  
Ministerie van Defensie  
Forum 2 | 7521 PM | Enschede  
Postbus 90004 | 3509 AA | Utrecht | MPC 55 A  
Bezoekadres:  
Kromhoutkazerne | Herculeslaan 1 | 3584 AB | Utrecht  
K1 | 0.A.20  
Telefoon: +31 (0)30- 218 19 62  
E-mail: [Uitstroom@mindef.nl](mailto:Uitstroom@mindef.nl)

**Defensie Ondersteuningscommando**

Divisie Personeel & Organisatie Defensie  
DienstenCentrum Human Resources  
Forum 2  
7521 PM Enschede  
Postbus 90090  
3509 AB Utrecht  
Telefoon: +31 (0)800 225 5733 optie 3  
Telefoon: +31 (0)70 414 33 00  
E-mail: [dc-hr@mindef.nl](mailto:dc-hr@mindef.nl)

**Defensie Ondersteuningscommando**

Divisie Personeel & Organisatie Defensie  
DienstenCentrum Personeelslogistiek  
Afdeling Employability & Reservisten  
Kattenburgerstraat 7  
1018 JA Amsterdam  
Postbus 90004  
3509 AA Utrecht  
Telefoon: +31 (0)88 – 9501416  
E-mail: [employability@mindef.nl](mailto:employability@mindef.nl)

**Defensie Ondersteuningscommando**

Divisie Personeel & Organisatie Defensie

DienstenCentrum Personele Zorg

Afdeling Re-integratie

Herculeslaan 1

Postbus 90004

3509 AA Utrecht

Telefoon: +31 (0)30 218 4180

E-mail: [dienstencentrum.reintegratie@mindef.nl](mailto:dienstencentrum.reintegratie@mindef.nl)

**Defensie Ondersteuningscommando**

Divisie Personeel & Organisatie Defensie

DienstenCentrum Personele Zorg

Bedrijfsmaatschappelijk Werk / Centraal aanmeldpunt

Herculeslaan 1

Postbus 90004

3509 AA Utrecht

Telefoon: +31 (0)88 950 5010

E-mail: [bmwloket@mindef.nl](mailto:bmwloket@mindef.nl)

**Defensie Materieel Organisatie**

KPU-bedrijf

Sectie Klantenservice

Het Zeisterspoor 10

3769 AP Soesterberg

Antwoordnummer 3000

3760 XA Soest

Telefoon: +31 (0)800 235 8400 (gratis) (Nederland)

Telefoon: +31 (0)889 502 900

Telefoon: +31 800 2358400 (Duitsland)

**Hoofddirectie Personeel**

Postbus 20701

2500 ES Den Haag

**Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen (LZV)**

Willem van Lanschotlaan 1

3941 XV Doorn

Telefoon: +31 (0)85 485 2000

Contactformulier: [www.lzv-groep.nl/contact/contact/](http://www.lzv-groep.nl/contact/contact/)

Website: [www.lzv-groep.nl](http://www.lzv-groep.nl)

### **Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid**

Postbus 90801

2509 LV Den Haag

Telefoon: +31 (0)70 333 4444

### **Pensioenfonds ABP**

ABP Pensioenen

Postbus 4804 of 4806

6401 JL Heerlen

Website: [www.abp.nl](http://www.abp.nl)

### **Loyalis verzekeringen**

Postbus 4897

6401 JR Heerlen

Klantenservice: +31 (0)45 579 6111 [E-mailservice](mailto:E-mailservice)

Website: [www.loyalis.nl](http://www.loyalis.nl)

### **Postactieven (afhankelijk van het DO)**

#### **Commando Landstrijdkrachten**

Postactieven

Directie P&O/PLC

Bureau P&O aangelegenheden

Gebouw K09, 4e etage

Antwoordnummer 9960

3500 WB Utrecht, MPC 55A

E-mail: [postactieven.clas@mindef.nl](mailto:postactieven.clas@mindef.nl)

#### **Commando Luchstrijdkrachten**

Staf CLSK/Kabinet/Veteranen en postactieven

Antwoordnummer 12013

4800 VD Breda

Telefoon: +31 (0)76 544 7134

E-mail: [Kabinet.CLSK@mindef.nl](mailto:Kabinet.CLSK@mindef.nl)

**Commando Zeestrijdkrachten**

Algemene Personeelszorg

t.a.v. Bureau Veteranen, Postactieven en Algemene Personeelszorg

Gebouw Alk, kamer 18

Antwoordnummer 300

1780 VB Den Helder, MPC 10A

Telefoon: +31 (0)223 65 4415 of +31 (0)223 65 4840

E-mail: [apz.vpapz@mindef.nl](mailto:apz.vpapz@mindef.nl)

**Koninklijke Marechaussee**

Bureau reservisten en veteranen

Postbus 59

3886 ZH Garderen, MPC 38E

Telefoon: + 31-(0)6-23626898/ +31-(0)6-20965991

E-mail: [reservisten.02@mindef.nl](mailto:reservisten.02@mindef.nl)

**Postactieven Bestuursstaf**

Ministerie van Defensie

Directie Bedrijfsondersteuning BS

Postbus 20701

2500 ES Den Haag, MPC 58B

Telefoon: +31 (0)70 318 6851

**Postactieven DOSCO**

Ministerie van Defensie

Defensie Ondersteuningscommando

Directie Personeel en Organisatie

Postbus 90004

3509 AA Utrecht, MPC 55A

Telefoon: +31 (0)30 218 4224

**Postactieven DMO**

Ministerie van Defensie

Defensie Materieel Organisatie Directie Personeel en Organisatie Bureau P&O ondersteuning

Gebouw 35, kamer G 101

Antwoordnummer 93005

2509 VB Den Haag

Telefoon: +31-(0)6-83134488

**Sociale Verzekeringsbank Amstelveen**

Kantoor Verzekeringen  
Afdeling Vrijwillige Verzekering  
Postbus 357  
1180 AJ Amstelveen  
Telefoon: +31 (0)20 656 5225  
Website: [www.svb.nl](http://www.svb.nl)

**Sociale Verzekeringsbank Roermond**

Laurentiusplein 8  
Postbus 1244  
6040 KE Roermond  
Telefoon: +31 (0)475 36 8040  
Website: [www.svb.nl](http://www.svb.nl)

**UWV**

Website: [www.uwv.nl](http://www.uwv.nl)  
Telefoon: +31 (0)88 – 8989294

**WWplus**

Postbus 502  
8000 AM Zwolle  
Telefoon: +31 (0)88 605 5130  
Website: [www.wwplus.nl](http://www.wwplus.nl)  
E-mail: [defensie@wwplus.nl](mailto:defensie@wwplus.nl)

**SV Land**

Röntgenlaan 13  
2719 DX Zoetermeer  
Telefoon: +31 (0)79 363 4400  
Website: [www.svland.nl](http://www.svland.nl)  
E-mail: [info@svland.nl](mailto:info@svland.nl)

**Veteraneninstituut**

Willem van Lanschotlaan 1  
Postbus 125

3940 AC Doorn

Telefoon: +31 (0)88 334 0050

Website: [www.veteraneninstituut.nl](http://www.veteraneninstituut.nl)

E-mailadres: [info@veteraneninstituut.nl](mailto:info@veteraneninstituut.nl)

Facebook: [www.facebook.com/veteraneninstituut](http://www.facebook.com/veteraneninstituut)

Veteranenloket

Telefoon: +31 (0)88 334 0000 (24 u)

### **Veteranenplatform**

Willem van Lanschotlaan 1

Postbus 133

3940 AC Doorn

Telefoonnummer: +31 (0)343 47 4141

Website: [www.veteranenplatform.nl](http://www.veteranenplatform.nl)

E-mail: [info@veteranenplatform.nl](mailto:info@veteranenplatform.nl)

### **CAK**

Zorgverzekering en buitenland (verdragsgerechtigden)

Antwoordnummer 91041

2509 VC Den Haag

Telefoonnummer: +31 (0)88 711 5551

Website: <https://www.hetcak.nl/regelingen/financiele-informatie-verdragsgerechtigden>

## Afkortingen

|         |                                                                  |
|---------|------------------------------------------------------------------|
| ABP     | Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds                                |
| ABP BRD | Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds Bijzondere Regelingen Defensie |
| AF      | Aangewezen Functionaris                                          |
| AGH     | Arbeidsgehandicapt                                               |
| AKW     | Algemene Kinderbijslagwet                                        |
| AMAR    | Algemeen Militair Ambtenarenreglement                            |
| AMP     | Algemene Militaire Pensioenwet                                   |
| Anw     | Algemene nabestaandenwet                                         |
| AOV     | Arbeidsongeschiktheidsverzekering                                |
| AOW     | Algemene ouderdomswet                                            |
| AVG     | Algemene Verordening Gegevensbescherming                         |
| AWW     | Algemene Weduwen en Wezenwet                                     |
| b.d.    | buiten dienst                                                    |
| BARD    | Burgerlijk Ambtenarenreglement Defensie                          |
| BBO     | Begeleidings- en Bemiddelingsorganisatie                         |
| BBT     | Beroepsmilitair Bepaalde Tijd                                    |
| BES     | Bonaire, St. Eustatius en Saba                                   |
| BOL     | Brutering overhevelingstoelage lonen                             |
| BWW     | Bovenwettelijke Werkloosheidswet                                 |
| CAP     | Centraal Aanmeldpunt                                             |
| CLAS    | Commando Landstrijdkrachten                                      |
| CLSK    | Commando Luchstrijdkrachten                                      |
| CMH     | Centraal Militair Hospitaal                                      |
| CZSK    | Commando Zeestrijdkrachten                                       |
| DC BMW  | DienstenCentrum Bedrijfsmaatschappelijk Werk Defensie            |
| DC HR   | DienstenCentrum Human Resources                                  |
| DC PL   | DienstenCentrum Personeelslogistiek                              |
| DC PZ   | DienstenCentrum Personele Zorg                                   |
| DigiD   | Digitale Identiteit                                              |
| DISKV   | Digitale Sociale Kaart Veteranen                                 |

|       |                                                |
|-------|------------------------------------------------|
| DMO   | Defensie Materieel Organisatie                 |
| DO    | Defensieonderdeel                              |
| DOSCO | Defensie Ondersteuningscommando                |
| DPOD  | Divisie Personeel & Organisatie Defensie       |
| EER   | Europese Economische Ruimte                    |
| EU    | Europese Unie                                  |
| FLO   | Functioneel Leeftijdsontslag                   |
| FPU   | Flexibel Pensioen Uittreden                    |
| GGZ   | Geestelijke Gezondheidszorg                    |
| GMI   | Gegarandeerd Maandelijks Inkomen               |
| GV    | Geestelijke Verzorging                         |
| GVT   | Gevechtstenue                                  |
| GWO   | Team Grensoverschrijdend Werken & Ondernemen   |
| IBM   | Inkomsten Besluit Militairen                   |
| IPAP  | InvaliditeitsPensioen AanvullingsPlan          |
| KB    | Koninklijk Besluit                             |
| KMar  | Koninklijke Marechaussee                       |
| KPU   | Kleding en Persoonsgebonden Uitrustingsbedrijf |
| KSP   | Kleding ServicePunt                            |
| LHV   | Landelijke Huisartsen Vereniging               |
| LOM   | Leeftijdontslag militairen                     |
| LZV   | Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen           |
| MDTN  | Militaire diensttelefoonnet                    |
| MGGZ  | Militaire Geestelijke Gezondheidszorg          |
| MOD   | Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers       |
| MP    | Ministeriële & Defensie Publicaties            |
| MVO   | Maatschappelijk Verantwoordt Ondernemen        |
| nDER  | Nieuwe Dienstinderegelning                     |
| NLVD  | Nederlandse Veteranendag                       |
| NS    | Nederlandse Spoorwegen                         |

|         |                                                   |
|---------|---------------------------------------------------|
| oDER    | Oude Dienstenderegeling                           |
| OP/NP   | Ouderdomspensioen / nabestaandenpensioen          |
| P&O     | Personeel & Organisatie                           |
| PGU     | Persoonsgebonden Uitrusting                       |
| PUM     | Stichting Project Uitzending Managers             |
| RCM     | Re-integratiecentrum                              |
| RMT     | Reservisten voor militaire taken                  |
| RSD     | Reservisten met specifieke deskundigheid          |
| SFB     | Structureel Functionele Beperkt                   |
| SSA     | Semi-Statistische Archiefdiensten                 |
| SVB     | Sociale Verzekeringsbank                          |
| SVB BBZ | Sociale Verzekeringsbank Bureau Belgische Zaken   |
| SVB BDZ | Sociale Verzekeringsbank Bureau Duitse Zaken      |
| SZVK    | Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht     |
| TW      | Toeslagen Wet                                     |
| UBO     | Uitkering bij overlijden                          |
| UGM     | Uitkeringswet Gewezen Militairen                  |
| UKW     | Uitkeringswet (gewezen militairen)                |
| UPO     | Uniform Pensioenoverzicht                         |
| UWV     | Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen      |
| VEB     | Vergoeding Extra Beslaglegging                    |
| VI      | Veteraneninstituut                                |
| VP      | Veteranen Platform                                |
| VUT     | Vervroegde uittreding                             |
| Wajong  | Wet werk & arbeidsondersteuning jonggehandicapten |
| WAO     | Wet Arbeidsongeschiktheid                         |
| WGA     | Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten     |
| WIA     | Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen          |
| Wlz     | Wet langdurige zorg                               |
| WW      | Werkloosheidswet                                  |
| Zvw     | Zorgverzekeringswet                               |

